

Modern gáz- és villamos- CSILLÁROK, GÁZ-FŐZŐK, FŰTŐK, GÁZ ** VASALÓK.

Gáz- és villamos izzótestek.
Gazolin- és acetylen ozikkok.

Tekintse meg mintatermeinket
Általános Gázizzófény r.-t.
Budapest, VII., Vörösmarty-utca 5. sz.
Telefón: József 16-14., 16-15., 39-42.

Riessner Kályhák

Phönix-
folytonégők

Egészségi szempontból
legkifejlesztettebb rendszer.
Eredeti biztonsági szabályozóval.
Gázkiáramlások és robbanások
kizárva.

Pluto

az új rendszer.

A fűtési szakma terén éveken
át tartott tanulmányozások
kimagasló eredménye

Fortuna

Ringeisen Testvérek cégnél Budapest,
Hold utca 21.

mit kiabál?

hiszen min-
denki tudja
már, hogy a

MÁGNÁS

CIPŐKRÉM
Minősége kitűnő
puhit, tisztít,
fényesít.

Gyártja: **HERCZEG és GEIGER**
csász. és kir. udvari szállító Budapest.
KAPHATÓ MINDENÜTT.

43. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, OKTÓBER 26.

Szerkesztőségi iroda: IV. Városmegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

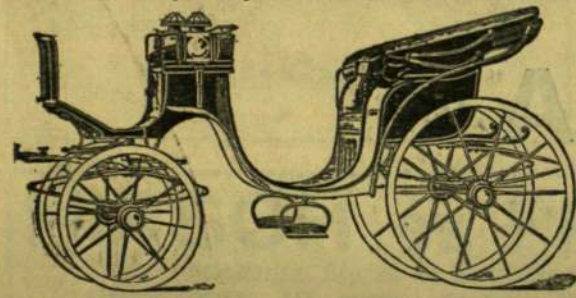
A «Világprónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postafizetés
határozott viteldij is csatolandó.

Magyar struettollipar.

Guttman Antal
**Struettoll-
kócsag**
raktára IV., Bécsi-utca 1. (föld-
most: emelet).
Dus választék! Telefon 91-13.

Kocsiárucsarnok
Budapest, IX., Köztelek-utca 4.

A monarchia legnagyobb kocsiraktára. Árjegyzék ingyen.

MARGIT
gyógyfürdő — (Bereg megye.)

A gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a
légszervnek hurutos bántalmánál igen jó ha-
tásu még akkor is, ha vérzések esete forog fenn.
Megrendelhető: **EDESKUTY L.**-nél Budapest-
és a forrás kezelőszobájánál Munkácsán.

BERÉNYI és FRANKL
női és gyermek
divatáruháza
ezelőtt
Kossuth Lajos-utca
most
IV., Károly-körut 30.
(Központi városháza)
és
VII., Károly-körut 7.
I. emelet

Őszi és téli divatujdonságok
valamint
eredeti modellek
dus választékban, állandóan raktáron.

Divatcostümök
selyembéléssel,
mérték után
70- K-tól.

Kérjük a címre tévedések elkerülése
végett ügyelni.

A LIPÓSEI CSATA EMLÉKÉRE ÉPÜLT EMLÉKMŰ, MELYET OKTÓBER 18-ÁN, A CSATA SZÁZADIK ÉVFORDULÓJÁN LEPLEZTEK LE.

TAVASZI JÁTÉK

REGÉNY. IRTA LAKATOS LÁSZLÓ

— Tannhäuser, Faust, Heine... rózsaszínű gyertyák, — futott végig a leány agyán és nem tudott felelni.

De azután — a zenével foglalkozott — a Tannhäuser szó volt mégis az, a mi a gondolkozását előbbre tudta vinni.

— Tannhäuser, — mondta, — szereti ön a zenét, Henrik úr?

— Imádom.

— Játsszik is valami hangszeren?

— Zongorázom, de igen hitványul.

— Az nem baj. Én is tudok zongorázni, meg hegedülni is...

A leány egy pillanatig habozott. Attól félt, hogy máris túlmesszire megy. De azután folytatta:

— Én kísérhetném önt a hegedűvel vagy a zongorán négykezes játszhatnánk... Majd a napokban meghívom egyszer hozzánk.

— Ünnepe lesz a számomra, — mondta Henrik és némi számíttalással lesütötte a szemét.

XI.

Henrik megint érezte, hogy baj lesz. De ezúttal nem félt tőle és a mitől máskor, mint bajtól rettegett, azt most nem tartotta annak. Hosszú idő után először volt úgy, hogy szívének reszkétese Henriket tisztá, belső megnyugvással töltötte el. Keletkezett új érzelmében, a mely nem is volt új érzelm, hanem egy régi, már szinte esztendő kutatásnak és vergődésnek enyhe diadala, belső harmóniát talált. Henrik új állapotában még testileg is jól érezte magát. Lelkileg is megtisztult és most már dolgozni is tudott. Henrik keletkező új szerelmének e boldog napjaiban teljesen a maga jobbik, önmaga elől is gyakran szemérmesen rejtett énjére talált. A fiatal leány iránti szerelmében megjutalmazva látta a hűséget, a mivel Stefánia, a tartózkodást, a mivel Ágota és a nagylelkűséget, a mivel Melanie iránt volt. Fiatal leányt szerethetett, tisztát, tudatlant, most bontakozót, zenélhetett, Budán lakhatott, csöndes emberek közt járhatott, este a szobájában rózsaszínű gyertyák égtek, nem voltak belső viharai, reggel kelt és este feküdt, régi terhes és csöndes ösmeretségeit elfelejtette, üres óráiban elégedett szerénységgel vizsgálhatta önmagát — Henrik jó reménységekkel nézhetett a tavasz elé, a mely hajnalonként fájdalmas vajadásnak első halk sóhajait küldte a hegyek aljai tiszta budai levegőbe.

Henrik mind gyakrabban volt együtt Annával. Az a kínos kapualji jelenet most már úgy tűnt fel neki, mint első és egyetlen éles sikoly, a mely barátságuk születését jelezte. A két fiatal ember sokat és szívesen volt egymással. Anna Henriket bevezette családjába. A nyugodt tanácsos és a bámsz életű tanácsosné jóakarató közömbösséggel fogadták Henriket. A szülők nem is sejtették Henrik megjelenésének igazi jelentőségét és nem bánták, hogy a rendezett életű fiatal úr óráig muzsikál a leányukkal.

Henrik később apró sétéin is elkísérte Annát. Vagy ő várta meg a leányt, vagy Anna üzent át indulás előtt a fiatal embernek, a ki mindig készen volt, a ki sosem késlekedett, hiszen ezekben a hetekben életének nem is volt más célja, mint az, hogy Annát kísérelje. Órák hosszat jártak a hegyek között vagy a Halászbástyán, azokkal a lassú lépésekkel, a melyek szinte kéjelgnek a nem fárasztó sétéiben, a melyek nyújtani akarják a járást, a sétatárral való együttléte és a melyek fájdalmas és türelmes megadással elhalnak és meghalnak, mihelyt a séta véget ér és a célnál meg kell válni a másiktól, a ki órák hosszat ugyanilyen lépésekkel járt mellettük.

Hosszú sétéik alatt miről beszéltek Anna és

Henrik? ... Semmiről és mindenről. A szavakat, a miket egymással váltottak, nem volna helyes dolog feljegyezni, mivel hogy nem tudjuk melléjük hangjegyekben leírni a szavakat kísérő hangsúlyt és mert az emberi tehetetlenség mondatokban nem tudja leírni mindazt az édes reszkét, a mit két fiatal lélek érez, a mikor látszóan közömbös szavakat cserél egymással. Az ő karjuk könyöke is néha öntudatlanul szűzi remegésben ért össze, ők is megálltak egy-egy kirakat előtt, mert egyikük sem tudta volna egyedül szemlélni azt a képet, azt a könyvezimlapt vagy azt a japán csészét, a mi neki tetszett, ők is elvezették egymást azokra a helyekre, a hol előtte való napon egyedül voltak és a hol, mert valami érdekelte őket, a másikkra gondoltak, egyikük elvezette a másikat, mert azt hitte, hogy csalást követ el, hogy meglopja a másikat, ha nem mutatja meg neki az érdekes helyet vagy a dolgot, ők is egymásnak olvastak, olvasás közben a másikkra gondoltak és másnap egymásnak számoltak be olvasmányaikról, ők is tetőtől talpig megvizsgálták magukat, mielőtt a másikkal a színe elé kerültek volna és azután naiv és szűzies kacérsággal igyekeztek annak figyelmét felhívni egy új szalagra, csinos kis gyűrűre, új hajviseletre, ők is mindentmondón mélyedtek az egymás szemébe, ha más emberek házasságáról és gyermekeiről beszéltek, ők nekik is külön szótárak keletkeztek.

Henrik hamarosan tisztában volt Annával. Látta, hogy egyszerű urleány, nem a maga környezetébe való és teli van mindenféle hajlandóságokkal. Olyan embernek tekintette ezt a leányt, a ki miatt az ősknek sok nemzedéke öntudatlanul gyűjtötte az erőt, csak azért, hogy minden szépség, erő és lelki tehetség ő benne virágozzék ki.

— Ha fiú volna, — gondolta róla Henrik — tábornok lenne belőle vagy költő.

Azután aggodalmasan kérdezte magát, hogy így, leányként, mivé válhatik Anna. De erre a kérdésre Henrik nem mert magának felelni. Tudott a leány sokfajta még tiszta, még érintetlen hajlandóságáról és egyformán el tudta volna őt képzelni boldogtalan, meg nem értett vidéki családanyának vagy nagy emberi szenvedélyekkel teli világi hölgynek. Henrik önként nekilendülő képzeletében sokféle formában látta Annát és ezért nem merte folytatni a képzelődést. Akaratának fejszéjével elvágta az úgy és a lélek ez együttes munkájának fonálát.

Henrik maga sem tudta, hogyan viselkedjek Annával szemben. Hosszú beszélgetések alatt mindenről beszéltek, gyakran olyan dolgokról, a melyekhez mindenkinek van köze, a melyekről a legfenségsébb, de a legutolsóbb dolgokat is szokták beszélni, Istenről, a hitről, az ártatlanságról, a családról. És Henrik, a ki ezekben a hetekben példál meg volt győződve a házasságnak és a családnak isteni eredetéről, mégis azokat a véleményeket mondta el Annának Istenről, a jószágokról, a ledér nőkről, a gyermeki szeretetről, a melyeket tizenkilenc esztendősi nihilista korában vallott mindenről. Henriknek, a ki olyan korban nevelkedett, a mikor a pozitív tudomány bizonytalan viaskodást folytat a pozitív vallásokkal, a mikor a bölcsészethet az összes megelőző korok eszméi és irányzatai mind türelmetlenül uralkodnak egymás mellett és egyik sem a másikon, a mikor nincsenek sem nagy önfeláldozások, sem hősiességok, a mikor a szépirodalmi írók a világnézetet világító faklyákra nélkül dolgoznak, a mikor a művészetben a százegyforma és iskola egymást reszeli, a mikor az ember ernyedt és a munkája fásult, Henriknek, a ki ebben a korban élt, a nézetei gyakran változtak. És bár az utóbbi hetekben ő maga mindinkább a hitnek, az erkölcsnek és

a tisztaságnak a szeretetében élt, Annának mégis egészen más nézeteket hirdetett.

De Henrik ezt a játékot is jóhiszeműen üzte. Azért tépázta Anna előtt Istent, azért gúnyolódott a gyermeki szeretet fölött, azért szőrt piszkot az alázatosságra, mert ezek voltak azok a tanok, a melyeket Anna eddigi környezetében nem ösmert meg és a melyek őt most érdekelték. Ha Henrik ilyesmit beszélt, Anna fiatal homlokán a vékony bőr alatt gondolkodva csomósodtak az erek és ha ilyenkor rajongó tekintetét Henrikre szegezte, akkor a sápadt fiatal emberben korunk szenvedő, harcos és gondolatokban emésztődő hőseit látta maga előtt. Henrik számára ez a játék nem volt új. Ő, a kinek százele volt az egyénisége, a hölgy számára (hogy érdekesebb legyen) mindig egy másik világot hozott. Ezért volt szűzies és szemérmes Melanie, a rossz környezetű színész-kisasszony előtt és ezért játszott Anna, a budai polgári szülők leánya előtt a nihilista apostolt...

Anna egy napon megkérte Henriket, hogy jöjjön vele sétálni Pestre, a hová a szigorú nevelési leány ritkán juthatott át. Henrik örömmel teljesítette a leány kérését. Februárvégi délutánon átvitte Pestre Annát, a ki bódultan bámulta a belvárosi boltok kirakatiégeit. Anna negyedóránál állodogált amaz üzletek előtt, a melyekben ruhát, pipere holmit, bútor, ékszert, féhneműt árulnak. Szerelmes pillantással simogatta az utcán elrobogó kocsikat, irygen nézte a nagyszerű selymekbe és prémekbe burkolt hölgyeket, kíváncsi fülle hallgatta azokat a szófoszlányokat, a miket angol kocsisoknak öltözött gavallérok váltottak a váci-utcai delnőkkel és mindent elolvasott, minden cseztáblát, plakáthirdetést és a házfalakra kiragasztott nyomtatványt. Egy-egy feltűnőbb alak iránt Henriknél érdeklődött és gyakran önfeláldott állt meg a kávéházak nyomorúság-csillogású portáljai előtt. Közben lelkesült pillantásokkal nézett Henrikre. De ezek a csodálkozó pillantások most nem Henriknek, a sápadt férfinak szóltak, hanem a pesti embernek. A kávéház, a kirakatban ezek pillantásában hengerő menyasszonyi kelengye, a siető kocsi bakjáról felhangzó „hó, hó, hó” kiáltások, az izgalmas utcai zaj, a bundás arszlán, a ki hölgye mellett a koresolyakat hordta, ezt, Pestet, a pesti életet jelentette most Henrik az Anna számára. A keskeny Kigó-utca emberáradatában állva, a mely olyan volt, mint a szűk, szabályozott mederbe szorított nagy folyam, Anna értetlen csodálkozással kérdezte:

— Henrik, hogyan tudott maga Pestről elköltözni?

— Nem is tudom, miért... belefáradtam az itteni életbe... vagy másért... de most már amúgy sem kutatom az okát, hiszen Buda most már több nekem Pestnél, sokkal több...

Anna máskor hálás volt az ilyen csacska bókókért. Most észre sem vette azt. Abból, a mit Henrik mondott, nagy csodálkozással csak annyit hallott meg, hogy a férfi belefáradt a pesti életbe.

— Belefáradt az itteni életbe? — mondta Anna.

Majd Henrik válaszát meg sem várva, ezt mondta neki:

— Vezessen egy színház kiskapuja elé... Szeretném látni, hogyan mennek este a színházba a színésznők és a színészek.

Henrik szó nélkül engedelmessékedett. Elvitte Annát a Körút és a Rakóczi-út sarkára és nagy restelkedéssel, de azért megadással ácsorgott a leánnyal a Nemzeti Színház színész-bejárója előtt. Türelmellel felelt a leány kérdéseire, megmondta az érkező színészek és színésznők neveit, elmagyarázta, honnan hoz-

ZOLTÁN ELEK ALTÁBORNAGY, KI MOST HÚNYT EL.

zak a diszleteket, miért ácsorog tűzoltó a színházi kapu előtt és csak akkor érzett valami keserűt és fojtogatót, a mikor Anna átszellemült arccal Henrikkel együtt köszönetet a színház ama tagjainak, a kiket a férfi személyesen is ösmert. És a hiú Henrik szíve most nem a boldogságtól remegett, a mikor Anna szinte hőst-imádó arccal kérdezte tőle:

— És ebben a színházban fogják a maga darabját is játszani?

— Igen, — felelt Henrik és ennél több szó nem jött ki a torkán.

A mikor azután a Lánchíd ivlámpái alatt hazamentek Budára, Henrik oly szomorúságot mutatott, hogy az még ezután a kábultós délután után is feltűnt a leánynak.

— Valami baja van, Henrik? — kérdezte tőle aggodóan.

Henrik most mindent megmondhatott volna. Bizonyos volt benne, hogy ha rosszkevének igazi okát mondja meg Annának, akkor a leány, a ki még jó és tiszta volt és a kinek rendetlen ösztöneit csak Henrik, csak a Henrik játéka keltette föl, nyomban visszaváltozik és a régi lesz. De Henrik restelte megmondani az igazat.

Mosolygó követit

Napod borúltan is napfényes szívednek:

Virágokat küldesz, öreg édesanyám,

Zsenge unokádnak —

Ősz a kikeletnek.

S a míg téged ölelt

Szedve-kötögetve néked a virágot,

Ő avar ösztét is telesugározta,

Televirágozta:

Nyló ifjúságot.

Napfényel, virággal

Öszük is így áldott, kik szívből szeretnek!

... Ezt az üzenetet küldi e mosolygó

Virágokréttával

Ősz a kikeletnek.

Lampérth Géza.

MINDEN LÉLEKNÉL SZOMJASABB A LELKEM.

Minden léleknel szomjasabb a lelkem,
És minden szemnél szebben lát szemem,
Mélyebb a mélység, fénylőbb a fényesség,
És végtelenebb a végtelen nekem.

Az iramló szélvész, az erdő, az égbolt
Mesemondóbb és rejtelmesebb,
S a zúgó vihar kacér villámlása
Szebb nekem, szebb.

Patakra, tóra, hullámos folyamra,
Úgy tapad a szemem órákon át,
Szálló felhőknek, vándormadarannak
A messzi magasba követem nyomát.

A nyári nap s a bágadt őszi este
Millió kincsével a szívemre szakad
S az élet minden elrepülő percét
Megfogom, mint a béna madarat.

Mert tudom, hogy elfut, tudom, hogy elvágat,
Én jobb részemmel a fukar idő
S a semmi, a semmi, a határtalan semmi
Vágyódó életem után, a mi jó.

Minden mi körülvesz, szebb nekem, mint másnak,
A nappali lármá, az éjféli ének,
A morajló város, a falusi csend:
Mert a halál gondolatával élek.

Peterdi Andor.

ŐSZ A KIKELETNEK.

(Egy kis virágokréttával.)

... Ősz a kikeletnek,

Nagyan át üzen itt néked, kicsi lányom.

Kis kertcskéjének, áldott nagy szívének

Harmata, szerelme

Reszket e virágon.

Míg szedte, kötötte

Homályos szemével, remegő kezével,

Tudom: minálunk járt minden gondolatja,

Tudom: téged ölelt

Nagy szeretetével.

SCHNITZLER: «A préda», a Magyar Színházban; BERNSTEIN: «A titok», a Vígyszínházban
BENNETT: «A megdicsőült», a Nemzeti Színházban.

Három külföldi író három darabja fut most versenyt a közönség kegyeiret három drámai színházunkban. Mind a háromról el lehetett gondolni, hogy legalább az időtöltést kereső publikumnak tetszeni fog. Arthur Schnitzler, a bécsiek ünnepeit írja, jóformán az egyedüli német író, a kinek valamire való sikere volt nálunk, különösen *Anatol* című darabjáról még ma is a gyönyörködés hangján beszélnek. Bernstein a Vígyszínházban még eddig mindig biztos sikeresinálónak bizonyult. Az angol Bennett ugyan eddig ismeretlen volt előttünk, de darabja a londoni óriási siker nimbuszával jött át, a kontinens többi részét átugorva, hozzánk s különben is az angol darabok újabb időben majd mind tetszetek a mi közönségünknek. A Nemzeti Színház igazgatója talán egy új *Faunt*-t várt *A megdicsőült*-ben. A várakozások azonban nem teljesültek; Bernstein ugyan — mint mindig — csak a kritika előtt bukott meg, nem a közönség előtt, a másik két darabnál azonban közönség és kritika szokatlan módon összetalálkozott a darab elvetésében.

Schnitzler odahaza sem *A préda*-val szerzte prestigeit. Fiatalabbkori munkája ez, a melyben melodramatikusan szentimentalizmusát nem leplezi még el érettebb korának melancholiája, elméssége pedig — valamennyi tulajdonsága között a legértékesebb — még csirájában sincs meg a darabban. A derék, művészlelkű ifjú, a kit darabja főszereplőjéül választott, ép olyan érdektelen, üres, olesó tárczacikkkekből kivágott alak, mikor még csak udvarol a becsületes fiatal színésznőnek, mint mikor a leány megsértése miatt pofonüti a duhaj, eladósodott, kicsapatis szélén álló főhadnagyt, — egyáltalán nem érdekel okoskodás, hogy miért nem akar párbajozni a katonával, sem fellobbanása, melylyel megkéri a leányt feleségül és nem tudunk igazán megrendülni akkor sem, mikor a főhadnagy az utcán, menyasszonya oldalán lelövi. Hasonlóan az irodalmi kellék-raktárból való a kis színésznő, a főhadnagy és két katona barátja, meg a vidéki színház egész ostoba és szennyes ripacs-társulata. Schnitzler ma már valószínűleg maga sem büszke erre a darabjára, hogy mért kellett nekünk is megismerni, azt alig tudja az ember megérteni. Egyetlen érdekessége volt az előadásnak egy új fiatal színésznő, *Verő Márta* fellépése a főszerepben. Oly kevés ma színpadjainkon a tehetséges fiatal színésznő, hogy örömmel kell fogadnunk az új jelentkezőt. Bájos, intelligens fiatal lány, tud beszélni, úgy látszik, van benne színészvér — a mi több színészünkben hiányzik, semmint hinnék.

Hogy Bernstein mit szeret annyira a budapesti közönség, azt nehéz volna megállapítani. Nem kellemes író, az izgalom, melyet szerez, nem a művészet gyönyörűsége izgalma, hanem a bűnpörök törvényszerű tárgyalásai. Nem szimpatikus író, mert világnézete közönséges, semmivel sem magasabbrendű egy börze-ember világnézeténél s e mellett fanyar, rosszindulatú, a maga teremtette emberekkel szemben is ellenséges. Jó embert nem is tud rajzolni, ezt látjuk *A titok*-ban is, a hol megpróbálja s épen ez az alak oszlik el legjobban a semmibe, nincs sem igazi formája, sem igazi tartalma. Emberei vagy köznapiak, vagy egyenesen hitványak s noálkajai elől járnak hitványságban.

A titok-ban mintha mégis magasabbrendűt akart volna, mint előbbi darabjaiban: pszichológiai problémát. Ez a darab nem is a pénz körül forog, mint a hogy Bernsteinél megszoktuk s nem csupán a külső emberből, a felszínen levő, mindennapi emberi tulajdonságokból fejt ki a történetét, hanem megpróbál a belső emberbe, a lélek titkosabb rejtekeibe beletekinteni. A pszichológiai probléma

egy ismert jelenségen alapszik: vannak két-lelkű emberek, a kik szándékaikban, érzéseikben jók és nemesek, de valami bennük rejtőző erő mindig arra hajtja őket, hogy gonoszat cselekedjenek. Ez a jelenség a pszichopathológiának érdekes fejezete s mióta tudjuk, hogy cselekedeteinket sokkal inkább a tudatunk alá rejtett, önmagunk előtt is ismeretlen hajtóerők mozgatják, mint a tudatosak, azóta meg is tudjuk ezt a jelenséget magyarázni. A kiben azonban ez a morális kettősség megvan, abban összeszövődve, az egyik a másiktól elválaszthatatlanul van meg, holott Bernstein hősnője tulajdonképp két különböző lény egy testben s a jó érzés és gonosz cselekedet egymástól teljesen elkülönítve van meg benne. A hiba azonban nem ez, hanem az, hogy Bernstein a pszichológiai problémát nem meglevelelve ragadja meg, hanem merőben konstruáltan s azért, bár tudjuk tényleges valóságát, nem érezzük igaznak, csak egy szillogizmusnak a premiszáját látjuk benne, nem pedig egy különös, de valóságos életjelenséget.

A hősnő látszatra a legjobb asszony a világon, okos, hű, gyöngéd felesége férjének, önfeláldozó barátnője barátainak. Valami maga számára is megmagyarázhatatlan gonosz ösztön azonban arra hajtja, hogy aljas intrikával, ravasz kajánsággal leromboljon minden békét és boldogságot maga körül; férjét összeveszíti nővérel, a kit szeret, a barátnőjének kétszínűen segít férjhezmenni ahhoz, a kibe szerelmes, hogy aztán a leggaládabb módon megrontsa házasságának boldogságát. Utólag kiderül, hogy ezt a barátnőjét már egyszer boldogtalanná tette, a nélkül, hogy ez tudott volna róla: kölesönös pletykáival elidegenítette attól a férfitől, a ki szeretője volt s a ki el akarta venni. Most pedig ezt a férfit használja fel újra gonosztsága eszközeként: meghívattja oda, a hol az ifjú házaspár nyaral, felkelti iránta a férj féltékenységet, olyan helyzetbe sodorja a fiatal asszonyt, hogy az kénytelen férjének bevallani házassága előtti bűnét, a mi semmivé teszi a boldognak indult házasság szépségét, harmóniáját. Tönkreteszi ezzel a maga házasságának boldogságát is, mert az ő férje is megtudja most már, milyen szörnyeteg az a nő, a kit mint asszonyi ideált imádozott egy fél életen át; megbocsát ugyan neki, de boldogsága örökre odavan. Így, a hogy a cselekvény elénk van adva, az asszonynak csak a galádtsága van előttünk, nem látunk benne mást, mint hitvány kép-mutatót. Nem lehet neki hinni, mert nem is ő beszél, hanem az ő szavával Bernstein, a végén össze akarva foglalni a darab pszichológiai rezümétjét. A magyarázó összefoglalás azonban nem használ semmit; ha fel tetszett vetni egy bonyolult lelki problémát, tessék előttünk, a szemünk láttára megleveníteni, nem pedig jól kiesztelt pszichológiai traktátussal magyarázni. Különbözik Bernsteinnek ez mind nem fontos; neki semmi sem fontos, csak az, hogy kezébe kapja a néző idegeit és kezében tartsa, mindjobban megfeszítve, mindvégig, a mikor aztán hirtelen elereszti. Ez a vége, hogy mégis csak elereszti idegeinket, az egyedüli, a mi megkönnyebbülésként hat. Talán azért is szeretik Bernstein, mert egy örömet mégis csak szerez az embereknek: azt, hogy megszabadulnak tőle. «A kéj a kinnak megszűnése», tanultuk az iskolai lélektanban.

A várakozást felkelteni, a hatást nyomorlómra, jelenetről-jelenetre fokozni, ürességeket ügyességekkel leplezni, a dolgok hamis világításba való beállításával az embereket megtévesztetni, — ehhez ért Bernstein s nyilván ez sikerének a főtitka. Tömegpszichológiai szempontból azonban érdekes volna pontosabban megvizsgálni, miért, hogyan tetszhetik ez a csöppet sem üdítő, alapjában véve kellemetlen és erőszakos író a modern nagyvárosok

közönségének. A modern városi ember szereti, ha kicsit, módjával megkinozzák, nem annyira, hogy igazán fájjon, csak annyira, hogy érezze a szenvedés csiklandó izgalmát, minden további baj nélkül. A mai élet önző, üzleties, finomabb formákkal csak hiányosan leplezett nyersségével is összevág Bernstein szelleme s összevág azzal az amerikaissággal is, a mely a nemesebb, az érzésre, a szépségre, a harmóniákra nagyobb súlyt vető lelkek nem kicsi fájdalmára, egyre jobban hatalmába keríti a nagy városok népét. A Vígyszínház az egyetlen igazán nagyvárosias színház Budapesten, itt is tudják egyedül Bernstein játékát, abban a gyors, izgatott és mégis külsőre elegáns tempóban, a hogyan kell s a színesek megszokásai is itt vágnak legjobban össze az ilyen darabok által adott feladatokkal. Ha tehát a Vígyszínház közönsége lelkesül Bernsteinért, legyen meg neki az öröme, átengedjük neki azt az író, a ki neki való. Magunk azonban nem kérünk belőle.

A magunk íróját persze egyelőre hiába keressük a Nemzeti Színházban is. Az ideai angol — talán most majd divatba jön, hogy minden évnek meglesz a maga angolja — meglehetősen unalmas és semmitmondó angolnak bizonyult. Hogy a témáját láttuk már többször is, jobb kiadásban, az nem a legnagyobb baj. De hogy nincs róla meghallgatásra érdemes mondanivalója, az már igazi baj.

A tónusa egyáltalán nem olyan finom, mint a hogy némely jóindulatú előzetes hírlélek mondták. Elvégre ahhoz csakugyan nem kell finomság, hogy az ember aktuális viccekkel, az élcelapokra emlékeztető elmés-ségekkel rakja tele a darabját. Bennett elmés-ségeinek jó része ilyen. S mindenki úgy van vele, mint mikor angol élcelapot olvasunk: megértjük a kép alá rajzolt szöveg minden szavát, de nem tudjuk, hol benne a viccek. Halljuk a darabban az elmés mondást, de nem ismerjük azt a társadalmi vagy aktuális vagy egyéb dolgot, a mire céloz, tehát nem értjük meg az élcelét magát sem. Angol néző talán harsogva kacag mindenben, a mi nekünk unalmas a darabban, mert ő tudja s folyton tudatában tartja azt a sokféle előtűnik ismeretlen dolgot, a miből mint háttérből az élcelé kipattan. Nem az a baj, hogy az angol író az angol társadalmat gúnyolja ki, hanem az, hogy az élcelapok és a croquis-humoristák színvonaláról gúnyolja ki, nem ad az angol-ságon át bepillantást az emberi élet egyetemes furesaságába, hanem csak magát az angol-ságot csiklandozza.

Az angol írónak nem lehet rossz néven venni, hogy ilyen darabot csinált. Ő angoloknak csinálta s az angolok lehet, hogy azzal a nevetéssel nézik, a melylyel mi az állatkerti torzító tükrökbe nézünk, melyek a magunk torzképét mutatják. De hogy a színház igazgatósága mért gondolta, hogy ennek a darabnak sikere lesz, hogy a mi közönségünk is mulatni fog rajta, ez igazán rejtély. Csak olvasták a darabot, mielőtt előadására elszánták magukat? A színházi emberek rendszerint nagyon souverain módon szokták kimondani ítéleteiket a darabok előadhatóságáról és várható sikeréről s minduntalan ott a példa róluk, hogy ők sem tudják ezt jobban, mint akár a laikus. Ritkán arat az a darab sikert, a melytől sikert vártak és néha nagyon jól sikerül, a mit csak immel-ámmal, habozva adtak elő. Talán az a baj, hogy egyoldalúan, merőben színházi szempontból látnak s elfelejtik, hogy a mi jó színház akar lenni, annak előbb jó irodalomnak kell lenni. Avagy hátia csakugyan kabala, véletlen, szerencse dolga az egész?

Schöpplin Aladár.

PONYATOVSKZI JÓZSEF HERCEG.

1763—1813.

— Isten rám bízta a lengyelek becsületét, Istennek adom vissza. — Ezek voltak Ponyatovszki József herceg utolsó szavai, a mikor száz évvel ezelőtt a véres lipcei «népek csatájá»-ban halálosan megsebesülve az Elsztér habjai közé vetette magát. Valóban, soha sem nyugodott méltóbb kézben a lengyel nemzet becsülete, mint ennek a gáncs nélkül való lovagnak, ennek a szeretet vezérnek a kezében, a ki annyiszor vezette győzelemre a lengyel sereget, s mikor már győzni nem birt, a Mindenható trónja elé tette a rábízott kincsét.

A francia-országi háború első szakában a lengyel nemzet már csaknem elérte, a mire törekedett. A háromfelé tagolt Lengyelország felszabadítása és visszaállítása úgyszólván ténynévé vált. De minden eltűnt, akár csalóka, de szép álomkép, újból elveszett minden, a lengyel nemzet lezuhan a remény magaslatáról a romlás, a kétségbeesés mélységébe.

A lengyel nemzet függetlenségét nem vihatta ki, ám a megsemmisülés komor homályán keresztül annál tündöklőbbén ragyogott fel a megmentett nemzeti becsület. Elbukott ismét, de mint olyan nemzet bukott el, mely már újjászülött az eljövendő új életre; az események, a körülmények találkozására sujtotta le, az elemek esküdtek össze elveszejtésére.

A ki pedig ezt a nemzeti újjászülést a maga életével dokumentálja, Ponyatovszki József herceg. Elkorcsosodott mágnessalád sarjadéka, unokaöccse a királynak, a ki oly szegénytelen módon végezte be uralkodását, fia a félig elnémetesedett osztrák generálisnak, s nevelése szerint kozmopolita. Mind a mellett lerázza magáról ezeket a hozzá-tapadt sallangokat, újjászületik lengyellé.

Az úgynevezett Nagy Országgyűlés létesítette

LE PRINCE JOSEPH PONIATOWSKY.
A képet a Poniátowski család grófjának a Lipcei csata után készítették. A kép a Poniátowski család grófjának a Lipcei csata után készítették.

hadserg vezérévé tétetvén meg, az osztrák udvaronc lengyel hazafivá alakul át. A becsület és a haza szeretete elválaszthatatlan egészszé forr össze lelkében. És mikor királyi nagybátyja ráállt a targoviczai határozatra, ezzel a kijelentéssel mondott le a fővezérségről: «A katona csak egy szót ismer, s a becsület ember csak egy esküt; egyik is, másik is hozzáfűzött bennünket az ügyhöz, a melyet

véruinkkal és életünkkel védelmeztünk.»

Ehhez a kijelentéshez hű maradt mindhaláláig Ponyatovszki József herceg. Valóban, Isten rábízta az újjászülött lengyel nemzet becsületét, s ő ezt a rábízott becsületet megőrizte híven, sőt meg is sokasította: feldiszipolta a legtündöklőbb ragyogással.

És ezzel lekötölte nemzetét minden időkre.

Ha a független lengyel nemzet történelme Targoviczával s a grodnói «néma országgyűlés»-sel ér véget, rászolgált volna arra, hogy emléke elenyésszen. Mert elbukni elbukhat utóvégre nagy nemzet is, de elpusztulni csak alávaló pusztulhat el.

És Targoviczán meg Grodnón csakugyan a régebbi Lengyelország pusztult el, az az elkorcsosodott Lengyelország, melyben orgiát ült a rendtelenség, s helyébe a május 3-iki alkotmánnyal meg a légiókkal megszületett az új Lengyelország, mely minden szabadság-szerető nép és nemzet tiszteltét és becsületét érdemelte ki. A bari konföderáció és a nevelésügyi bizottság volt a szülőanyja ennek az új Lengyelországnak, melynek létezésé megnyilvánult, mely megörökítette önmagát a négyéves országgyűlés nagy alakjaiban, s mely Kosciuszko, Dombrowszki és anynyi más nagynevű és névtelen hős önfeláldozó tetteiben mutatta meg, hogy kicsoda.

De valamennyi fölött áll a hősök hőse, Ponyatovszki József herceg. Dicső ő és nagy mind a tettei, mind pedig a halála által. Célja a győzelem volt, de nem, mint Napoleonnál, hogy ő maga emelkedjék, hanem, hogy felszabadítsa nemzetét. Nem önmagáért győzött és mikor már győzni nem birt, nem egyedül a saját dicsőségéért halt meg. Megmentve Lengyelország dicsőségét, meghalt, hogy megmutassa, hogy az újjászülött nagy nemzet igaz, hű fia volt.

PONYATOVSKZI A LIPCEI CSATA UTÁN MEGSEBESÜLVÉ AZ ELSZTERBE VETI MAGÁT. — Egykorú rajz.

SZENES FÜLÖP ATELIER-KIÁLLÍTÁSA.

A külföld nagy városaiban gyakori szokás a képművészetnek az a fajtája, mellyel egy ismert festőnek. Szenes Fülöp e héten megpróbálkozott. Munkásságának eredményeit nem viszi a megszokott kiállítási helyiségek valamelyikébe, hanem ott mutatja be a közönségnek, hol máskor munkába mélyedt órákat tölt el: műtermében. Persze a mi budapesti atelierviszonyaink a maguk szűköségével csak újabban teszik lehetővé az ilyen vállalkozást, a mióta a legtöbb elmúlt egy pár esztendő magasra tornyosuló bérpalotáinak tetejét egy-egy tágasabb műterem koronázza.

Szenes Fülöp eddigi pályafutása sem szűkölködik jelentékeny sikerek nélkül. Legelőször a Műcsarnok 1893. évi tárlatán állított ki, hol könnyed ábrázolási módjával egyszerre a maga pártjára hódította a közönséget. Azóta állandó kiállítója a Műcsarnok kiállításainak, a Nemzeti Szalonnak, a párisi Szalonnak, a müncheni, londoni, berlini és venezianai nemzetközi kiállításoknak. A mostanihoz hasonló terjedelmű gyűjteményét 1905-ben láttuk a Nemzeti Szalonban, melynek 1909. évi jubilárius tárlatán az aranyérem nyertese volt.

Mostani kollekciója, mely egy nagyobb termet és két kisebb szobát tölt be, nemcsak arról az oldaláról mutatja be a művészt, a mellyel a többiek közé elhelyezni szoktuk, nemcsak mint arcképfestőt, hanem mint tájképfestőt, nemcsak mint olajfestéssel dolgozót, hanem mint pastellistát is. A ki végigjárja majd az atelier helyiségeit, mégis arra a megállapodásra fog jutni, hogy Szenest tehetsége elsősorban is a figurális ábrázolás terére utalja, de viszont örömmel fogja üdvözölni azokat a figurális pastelljeit is, melyeken a megszokott, halvány színű ábrázolási módon túljutva, erős, sötét színekkel rajzolja fel témáit.

Kevés festőnk őrítte meg annyira a kilenczvenes évek magyar festészetének tradícióit mint Szenes Fülöp. Nemcsak a témák kiválasztásában, hanem festés módjában is. Egyáltalában nem húzódik a zsánerszerű ábrázolásmódtól, melyet az újabb időkben annyi támadás ért. Derült mosollyal tud részt venni

egy-egy nevető kisleánynak a természetkelte örömeiben, szívesen ábrázolja a magába merülő áhítat érzelmét. Egyáltalában nem híve annak az álláspontnak, a mely teljesen függetleníti magát a téma megválasztásától és csak kifejezésbeli értékeket keres, hanem épen ellenkezőleg már a téma megválasztásával is hatni akar a közönségre. És épen ezért ép úgy mint eddigi képeivel is kivívta a közönség igen széles rétegeinek elismerését, ezentúl is és ezzel a tárlatával is csak ugyanolyan elismerésre számíthat publikuma részéről, mely szívesen gyönyörködik fiatal leányok elmosolyodó arcában, vagy a nagyvilági élet élő, mondain asszonyok előkelő megjelenésében.

A festészetnek abban a mindig gyakorolt és szükséges fajtájában, mely a gazdag, nagyvilági élet asszonyait ábrázolja, Szenes Fülöpnek kezdettől fogva derék sikerei voltak. Legutóbb Berlinben töltött másfél esztendőt, hol keresett arcképfestője volt az internacionális társadalomnak. Az ilyenfajta arcképfestésben való érvényesüléshez elsősorban is nagy technikai készség és könnyedség, a modor eleganciája szükséges. Tapogatózó, küzködő módon a nagyvilág festőjének nem szabad magamagát kifejeznie, mert könnyen eljátszhatná vele megrendelői szeretetét. Ez a biztosság a szándék és eredmény között fennálló egyenlőség, teljesen megvan Szenes Fülöp portréin. Megvan rajtuk aztán az a másik szükségszerű előfeltétel is, mellyel különösen a női arcképek festőinek mindig számolnia kell: Szenesnek megvan a tehetsége arra, hogy inkább típusok felé fejlessze az arcképet és az egyéni különöségeket ezzel szemben kevesebb figyelemre méltassa.

Abban a világban, hol ezeket a képeket megrendelik, mindenki az élet uralkodójának akar látszani; nyugodt, gondtalan, szép és boldog embernek, a kit előkelősége kiemel a mindennapi élet szürke forgatagából. Ennek a világ felett álló, külső eleganciának egy különösen sikerült képe van Szenes kollekciójában: egy dűsgazdag amerikai nő arcképe. Csupa sportokban megedzett, karcsú, erőteljes női forma, az arcon nagy gazdagság, könnyelmű fölénye a testen, drága ruhák. Meglehetősen üres, mulatságokról-mulatságokra hajszolt lélek, de ez épen csak kissé csillan meg a szép álarc mögött, mert az udvarias művész

szívesen elsimítja megrendelői elől kellemetlen megügyeléseit.

Az elegáns világnak megfelel az ábrázolásmód elegáns rutinja is. Harmónikus egyenletességgé lefokozott színskálák, az arczbőrnek üde megfestése, derült mosolygó hangulat majdnem mindegyik képen. Mély árnyékok, sötét színek nem gyakoriak Szenesnél, a hideg színeket sem kedveli nagyon, inkább meleg, de halvány árnyalatú színekre szereti hangolni az ilyen mondain képeit. Nem idegenkedik attól sem, hogy a szabadba helyezze ki figurális képeit, hol pleinair hatásokra törekszik. Nem ad súlyos kék, vagy lila árnyékokat, hanem itt is lágyan ábrázol, inkább kis skálára szorítózó lágy átmenetek embere, mint a nagy ellentéteké. Egész festői egyéniséget jellemzi ez a lágyág, ez a mosolyba olvadás. Épen ezért ott, a hol úgyszólván még sok egyéni vonás, hanem úgyszólván minden még csak típus, a fiatal leányok arczának ábrázolásában éri el a legjobb eredményt. Ezeken a képein nem korlátozzák azok a konvencziók, a melyekkel a mondain élet előkelő asszonyainak portréin a művészeknek számolni kell, itt egészen naivul és tartózkodás nélkül adhatja a maga derült szentimentalizmusú egyéniséget. És épen ez az a lelki tulajdonsága, mely azonnal biztosítja részére a közönség legszélesebb rétegeinek becsülését: mosolygós érzelmesség, mely oly jól esik az embereknek a világ sok mindenféle bajában.

Ugyanezért meglehetősen korlátozza is témái körét. Előszerttel keresi fel az önmagukban is kellemesen, üdén ható emberi jelenségeket és természeti tüneményeket. Ezekben azután nagy odaadással el tud gyönyörködni és ebből a gyönyörködésből a közönség lelkebe is át tud ojtani valami lelkesedést.

Figyelemreméltó olaszországi útjáról hozott számos érdekes tanulmánya is. Itáliában is jobban érdekelték a figurális dolgok és az olasz égi hatalmas derűje és csillogó színei alatt sokkal erőteljesebben sikerültek képei, mint eddig megszoktuk tőle. Ezeken is végigsimít persze az ő mindent derűltégre nivelláló keze, de viszont megérzik rajtuk, hogy a megszokott modorosságon áttört egy új gyönyörködésnek és friss újabb benyomásoknak a régi megszokásokat mindig leromboló hatalma.

ÁLDOZÁS ELŐTT.

LEÁNYOM ARANYKALÁSZOK KÖZT.

BASSANÓI MOSÓASSZONYT.

BASSANÓI FÖLDMIVESNŐ.

GINEVRA.

AMERIKAI LEÁNY.

SZENES FÜLÖP ATELIER-KIÁLLÍTÁSA.

HANS.

ELBESZÉLÉS. IRTA P. ÁBRAHÁM ERNŐ.

Attól a barátomtól hallottam ezt az elbeszélést is, a ki «A vörös»-et is elbeszélte.

*

Hamburgban egyszer kedvem jött elmenni egy kis elbeparti pincekeorcsmába. Egy félévvel azelőtt, mikor a halcsarnokban dolgoztam, naponta többször is megfordultam ott. S hogy jobban ment a dolgom, valami húzott, hogy felújítsam régi keszerves emlékeimet.

Hátha valami ismerőst is fogok ott találni. Egy munkást, vagy egy matrőzt — gondoltam. Ugyis csak ott kezdik a munkát a csarnokban, hát lehet, hogy most ott iszik valamelyikőjük...

Ütközben mindig csak erre gondoltam s végül egészen biztosra vettem, hogy találak ott valakit.

Aznap kaptam négyszáz forintot.

Hogy fog csudálkozni, ha ilyen elegánsan lát s ennyi pénzt mutat nekik... — járt az eszemben.

De hátha a vörös lesz ott? — ötlött az eszembe. De ezt magam se tudom miért, lehetetlennek tartottam.

Hans lesz ott — tettem fel magamban csökönyösen s elképzeltem, milyen kerek pófát fog vágni csudálkozásában.

A korcsma közelében még egyet simítottam a hajamon, nyakkendőmet megtapogattam, kezémet kisebb húztam. Éreztem, hogy előkelő és tiszta vagyok.

Ma se tudom, miért gondoltam épen Hansra? Voltaképen hozzáfűzött a legkevesebb emlék. Mogorván, szótalanul viselkedett a munkában. A többiek tréfálózta, káromkodtak, elégedetlenkedtek, elbeszélgettek, de Hansnak még a hangjára se emlékeztem, mert soha egy szavát nem hallottam.

Mogorva, magányos ficzók, a kit jobb magára hagyni. — Ez volt akkor róla a véleményem. S talán épen ez a hallgatósága foglalkoztatott utólagosan, annyira, hogy a vörös után ő rá gondoltam legtöbbször.

A korcsmaiban mindent a régiben találtam. A falak kormosak voltak, a padló surolatlan. Az ablakok porosak, piszkosak. A pulton az egyik oldalon mindenféle üvegekben likörök, pálinkák, a másik oldalon sült hering, ecetes hering, kabeljo, szalonna, sült tojás, ementáli saj, hurkák, ecetes ugorka. A pult mögött néhány hordó sör. Az asztalokon a sokféle feldöntött ital régi feltjai. Három asztal mellett vendégek ültek. Kettő gazdátlanul állott.

A korcsmáros maga ingujjra vetkőzve, negyedmagával kártyázott. Öten is kibiciztek neki. Valami máriásfélét játszottak s hangosan kiabálva csaptak az asztalra a kártyákat. Csupa két ppeningés rézpénz volt előttük. Sört ittak.

Egy kisebb asztalnál két kikötőmunkás vitakozott. Egymás elé könyökölték a sző hevében s indulatoskodtak. Sört ittak ők is. Az egyik sarokasztalnál szinte megbújva Hans ült. Whisky ivott, szóda nélkül.

Mikor beléptem, felütötte a fejét mindenki, de azután mutaták, hogy nem törődnek velem. Az egyik üres asztalhoz ültem s chartreuset kértem. A gazda hozott egy pohárral. Nem ismert meg. Letörülte az asztalt, elébem tette a pohár likőrt s ment kártyázni tovább.

Hans csendesen idogált s néha-néha rám nézett. Lopva s nem tudtam, rámismert-e, vagy nem?

Már a harmadik pohár chartreuset ittam s mindig kerültem, hogy átülök Hanshoz, de magam se tudom, miért, elfogódott voltam. Végre rászántam magam s odamentem hozzá: — Szervusz, Hans, megismersz-e? — kérdeztem.

— Már régen nézlek, — felelte. — Még úr vagy most! Akkor nem így volt... Mikor még dolgoztál, — s nem tudtam kivenni, nevetett-e utána, vagy valamit motyogott.

A kártyázók s a két vitakozó felütötték a fejüket, kíváncsian néztek ránk s azután is lopva ránk-ránk figyeltek.

— Nem hitted, mi, hogy ilyen úr lesz belőlem? — kérdeztem diadalmasan.

— Azt hittem, elpusztulsz, — felelte Hans őszintén. — Mert láttam, hogy nehezen ment s csak belekeveredél valahogy a rakodásba.

— Nézd-e, mennyi pénzem van! — dicselkedtem s mutattam neki a tárczámat.

— Um! csudálkozott s gyanakodva nézett rám.

— Tán loptál, mi?

Nevettem s ez megnyugtatta.

— Kerestem! — mondtam. — Az eszemmel. Többet lehet azzal keresni, mint a csarnokban.

Hozattam Hansnak is chartreusot.

— Ez már igen! Ez már jó édes! — bólintgatott elégedetten, mikor megitta.

— Hallod-e, Hans, jársz-e még a hajóval? — kérdeztem.

— Persze, hogy járok! Miért ne járnék?

Hát tudod-e, hogy mikor a csarnokban dolgoztam, magam is gondoltam rá, hogy beállok a hajókra.

— Miért nem álltál be?

Be is álltam volna én! Csakhogy azt se tudtam, mi lesz, ha beállok? Se a hálóhoz nem értettem, se a csónakkal nem tudtam bánni. S csak káromkodás meg szidás lett volna a vége.

— Belejöttél volna...

Pedig de szép lett volna hetekig vesztegelni kint a nyílt tengeren... mondtam s még talán akkor is szívesen válakoztam volna rá.

— Mióta vagy már a hajón? — kérdeztem.

— Ötödik esztendeje...

Hozattam még chartreusot s Hans letett szűkszávágáról, csakhogy minél több likört ihasson.

Hát azelőtt hol dolgoztál?

— Kapitány voltam...

Kapitány? — csodálkoztam. — Hogy lehetett te kapitány?

Nem ment az egyszerre csak úgy... kezdte Hans a maga történetét.

Tudod, — folytatta, — én nem igen szeretek beszélgetni, de hát ha már kiveszed belőlem, elmondhatok egyet-mást. Mert nem is hinnéd, milyen nehéz némelyik embernek! Mert hittem volna én, hogy így lesz? Ajjé, de furcsa is az élet! Az ember nem tudja, sirjon-e, vagy nevéss? Végeztél te valami iskolát?

Hogyne. Még jogász is voltam. Hát te?

— En? En az elemiből lakatos inasnak mentem. Rossz dolgom éppen nem volt. A mesterem ugyan sokszor felpofozott, de azért szeretett, mert ügyes gyerek voltam. Még be is tudott egy gyárba, a gépházba. Ott megtanultam a géppel bánni. De mindig csak hajóra vágytam. Egyszer aztán véletlenül fel is kerültem a hajóra. Az egyik kapitány ismerősöm betanított s úgy volt, hogy két hétig helyettesitem. De hogy a kapitány nem állott újra szolgálatba, ott ragadtam azután is.

Persze, nem igazi nagy hajó volt, csak egy kis propeller. A Gras-Brocktól járt a Philipp és Náthán cég rakodójáig. Az egész három perces út. Oda-vissza hat percz. S egész nap csak oda-vissza. Vinni és hozni a munkásokat. Akár egy ötesztendő gyerek elvezethette volna a hajót. Tele volt a kikötő füsttel, kormmal, hogy az ember mellére szállott, mellettem pedig nagy oceánjáró hajók húztak el s mentek ki a nyílt, szabad tengerre. Száz meg száz is. Csak nekem kellett ott ragadnom a magam kis skatulyájával a rakodók között. Majd megfojtott a vágyakozás, hogy ne törődjem semmivel, éresszem neki a gépet s vájak ki én is a tengerre. De nem lehetett. Csak szállítottam tovább a munkásokat s még gondolkozni is elfelejtettem rettenetes vívódásomban. Mert az apám is tengerész volt, a nagyapám is s bennem volt a vér. Forrt bennem, hajszolt s nem lehetett...

Elhallgatott s titunk.

— Mit tehettem? — kezdte megint. Ittam.

Minden pénzem csak pálinkára költöttem. A whisky egy-egy kicsit elkábított. Olyankor nem éreztem annyira a tenger utáni vágyat. Egyre többet-többet ittam.

Abbahagyta; láttam, hogy nem tudja, elhallgasson-e valamit, vagy nem?

Hozattam még likőrt s hagytam, hogy tépelődjön. A szeme az italtól csodálatosan meredt, tört fényt kapott s mintha sötét árnyak felhőztek volna a mélyében. Az asztalra vágott. Csendesen, elkeseredetten.

Ej, igen! Mért ne mondjam el a végét is? Az lett, hogy a sok pálinka miatt tébolydába kerültem.

Egészen elkomorult erre a visszaemlékezésre.

Az ajka megvonaglott s ingerülten folytatta:

— Voltál te már tébolydában?

— Én? Mért lettem volna?

— Csak úgy, látogatóban...

— Úgyse voltam.

Nahát! — mondta kihívóan. — Azt mondom, hogy fogalmad sincs róla, mi az!

Te, én úgy gyűlöltém az ápolókat! Akármilyen hármán-nyegen jöttek rám, letepertek, összekötözték, én meg csak haraptam, rugtam, a mig birtam. Addig, míg fantáziál az ember, még hagyján. Én például sokszor azt hittem, egy nagy szállodában vagyok. Ha meg a lámpa a szemembe sütött, azt gondoltam, a napot akasztották oda, hogy a szemembe süssön s megvakítson. Máskor meg azt hittem, hogy színes port hintenek rám, hogy eltemessenek.

De az volt a rettenetesebb, ha egy-egy kis időre józanabb volt az ember. Csak láttam, hogy milyen betegek közt vagyok. Az egyik például csak állott egy helyben s hirtelen hanyatt vágódott. Vonaglott, a szája habzott. Egy másik kiugrott a meleg fürdőből s neki ugrott a falnak, fejjel, hogy összetörje magát. Ez a legborzasztóbb. Az ember nem tud még csak öngyilkos se lenni. Mert nincs a keze ügyében semmiféle alkalmas szerszám. S mindig vigyáznak rá. S érz, hogy rab. Az orvosoknak pedig hiába könyörög. Azok ki nem eresztik. S az ember nem bír tovább magával, elkezd megint dühöngeni, még magamagában is kárt tesz s akkor jönnek megint az ápolók s lefogják az embert s összekötözik...

Mig beszélt, egyre villogott a szemében a düh. Kifáradt izgatottságában. Maga elé gondolkozott, komoran, sötétben s egyre több rémület ült a szemébe.

De még az is micsoda? — folytatta izgatottan. — Megütik az embert, hát megütik! Összekötözik az embert, hát összekötözik! De mikor se nem ütök, se össze nem kötözik! Hanem jön valami nagy árnyék, a mi az ember észére száll s csak egy-egy hangra, egy-egy színre, vonásra emlékszik. Nem tudja az ember, hogy hol van? Honnét jött? Miért van ott, a hol van? Egy-egy pillanatra megrémlik előtte valami emlék, belékapaszkodna, növesztené, alakítaná, hogy kialakuljon egy arc, egy ház, egy udvar, vagy akármi abból, a mi volt. S nem lehet! Csak zűrzavar az egész... Az ember csak sejt, hogy történhetett vele valami, de nem tudja, mi? S minden, a mi az ember körül van, mintha álomban volna. Az ápolók, az orvosok ismeretlen, elszuhanó árnyékok. A székek, az asztalok, a falak megfjejtethetlen sejtelmek. S egy-egy pillanatra mintha felszállna az emberről az árnyék. Küzdök, vívódik az eltűnt emlékekkel. Én egyszer térdre borultam az ápolóm előtt, úgy könyörögtem neki, mondja meg ki vagyok én, hogy hívják, mi történik körülöttem?... S az ember nem ért meg semmit...

Megrendülve hallgattam. Elhallgatott Hans is s vívódott, hogy megnyugtassa magát. Csak jó egy pár percz után kezdte megint:

— Azután onnan is kiszabadultam. Magam se tudom, hogy gyógyultam meg? Talán hogy nem kaptam szeszes italt, akárhogy rimámkodtam is. Jelentkeztem megint kapitánynak. Persze, nem kellett. Hogy is kellett volna? Egy ember, a ki a tébolydából került ki! Adtak végkielégítést s mehettem világnak.

Csak a tengerre vágytam. Jobban, mint valaha. Szerencsém volt. Elszegődtek matróznak az egyik halászhajóra. A melyiken te is dolgoztál. S azóta ott vagyok.

— Szeretsz rajta dolgozni?

— Sok minden történt ott is! — legyintett.

Megint tündődött, folytassa-e? Végre is folytatta:

— Egy pár évig nagyszerűen ment. Nincs jobb barát a nyílt tengerenél. Az ember, a mi dolga a hálával, hallal van, elvégzi s azután csak nézi a hullámokat. A meddig csak lát az ember, hullám és hullám, egyéb semmi. Olyan azt nézni, mintha csak pihenne az ember s minden mást elfelejtene. Két-három hétig voltunk egyszer-egyszer a tengeren, akkor hordtuk be a fogást kirakni. Olyankor persze korcsmáztunk is. Lányokkal...

Mélyen maga elé nézett. Szedte össze az emlékeit.

— El se hinnéd, milyen lányokat talál néha az ember az ilyen korcsmákban! Hiába, hogy sokat szeretnek, mégis olyan egyik-másik, mint a szentek, meg mint az angyalok...

Ivott s mondta tovább:

— Találtam én is egyet, Gertrud volt a neve, de mi csak Trudenak hittuk. Te, az olyan volt, olyan volt, hogy...

Nem tudta megmondani, milyen volt s bosszúsán folytatta:

— Olyan volt, hogy egészen belészerettem. Úgy, mint valami istennőbe. Nem is tudtam vele úgy beszélni, mint a korcsmai lányokkal szoktam. Megfogtam a kezét, úgy kérdeztem:

— Trude, énnekem még sose tetszett egy lány se annyira, mint te, mert te tisztább vagy, jobb vagy, szebb vagy minden lánynál, a kit ismertem. Pedig sok lányval volt már dolgom életemben. Hát azt kértem én tőled, akarsz-e a feleségem lenni? — Rám nézett s kémlelte a gondolatomat. — Gondolhatod, — folytatta, — hogy meg volt lepődve! Sirt, elmondta, hogy ő nem is olyan rossz, csak a nyomor vitte a korcsmába s mindent megígért. De én csak azt fogadtattam meg vele, hogy mindig hűséges lesz hozzám. Eleinte boldog voltam. Ha tudnád, milyen boldog!

Mindig csak arra gondoltam a tengeren, hogy még két hét, még öt nap s újra otthon leszek. Elhallgatott. Nem akartam zavarni, hát hallgattam én is. Ivott, sóhajtott s lassan folytatni kezdte: — Azután megváltozott minden. Gyanakodni kezdtem, mert kételkedtem magamban. Mit szerethet én rajtam? — gondoltam. — Hát nincs száz meg száz külföldi, a kik mind körülötte lehetnek, míg én a tengeren járok? Minek várna csak én rá? S mitől félne? Hiszen ha megcsal is, kitől tudnám meg? A sirályoktól, a felhőktől vagy a hullámoktól? Rettenetes kinszenvedés következett rám. Majd megölt a féltékenység.

S tehetetlen voltam. A hajónk csak vesztegelt a halászhelyen s köröskörül a tenger. De gyűlöltém akkor a tenger! Utamat állta s néha a verejték is kivet, hogy nem lehetek otthon rögtön, egy óra, egy félóra alatt. S hogy ha elindulunk is, napokig, egy egész hétig kell hajóznunk, míg hazaérek. Rettenetes volt a tenger! Ott fogott, kintzott, rabbá tett, tehetetlenné, nyomorulttá!... Egy félévig birtam valahogy...

Hirtelen elhallgatott. Észrevette, hogy többet elmondott, mint a mennyit akart. Vizsgáltni kezdte az arezomat:

— Meddig maradsz Hamburgban? — kérdezte.

— Holnap utazom Genfbe.

— S visszajössz ide?

— Aligha.

Valamin hosszasan gondolkodott, azután erősen a szemembe nézett.

— Becsületes ember vagy te?

— Hogy kérhetsz ilyet?

Akkor valamit elmondok, — szólt lassan, csendesen. — Még sose mondtam el senkinek, mert nem bíztam meg senkiben s nem akarok börtönbe kerülni. Nem a börtönért, mert szeretnék megszervezni a bűnömért, de félek, hogy megörlődnek ott, örökösen egyedül egy kis cellában... De most örülök, hogy elmondhatom. Mert nem bírom már tovább a titkot. El kell, hogy mondjam valakinek!

Óvatosan körülnézett, de olyan csendesen beszélt s a többiek annyira el voltak foglalva

magukkal, hogy nem hallhatták, a mit mondtam.

— Hát tudd meg, — vallotta be, hogy nem bírtam magammal. Nem tudtam semmi bizonyosat, még csak gyanúra se adott okot, de egyszer, hogy elnéztem, milyen szép fehér bőre van, hogy csillog a szeme, csak arra gondoltam, hogy nem is lehetek én olyan boldog, nem lehet, hogy csak az enyém legyen ennyi szépség, hiszen azelőtt is a korcsmákban hányan szerették s most már ne szeretné senki? Nem tudtam tovább gondolkozni, elvakultam s csak azt éreztem, hogy elfúlt a lélekzete a markomban, hogy most már nem lesz soha senki másé s mire felocsúdtam, megfojtottam.

Szájtátottan nézett rám, kémlt. Izgatott voltam én is.

— Na és?... — biztattam. Ő pedig folytatta:

— Olyan voltam, mint az örült. De azért tudtam gondolkozni. Úgy intéztem, hogy azt higgyék, öngyilkos lett. Jól is ment minden. Csak magammal nem bírok... Félek magamtól... Rettenetes gondolataim vannak... Néha látomásaim is. Olyankor a hajón nem tudják, mi van velem? Csak érzem, hogy figyelnek, sajnálnak és félnek tőlem.

S legborzasztóbb a tenger. Csak nézek belé s tele van titokkal, rémülettel. Huzzák, vonják az embert lefelé a hullámok s érzem is, hogy legjobban volna. Elmúlva minden. Én nem merem! Mert gyáva vagyok! Mert félek a percznyi rettenettől, a kintől, a fulladozástól! A hullámok pedig egyre csálnak, huzzák és nem tudom, belejük ugrom-e, vagy nem? Sokszor már majdnem s az utolsó pillanatban rettenek vissza. Sokszor meg nem is merek a fedélzeten maradni, úgy hív, úgy húz a tenger... Gyáva vagyok... nyomorult vagyok...

Elhallgatott. Csend lett, gondolkodtunk. Sötétetni kezdett a délután. Árnyékos lett a kis korcsma. Az egyik árnyék meglibbent. Hans rámeredt. Rémulten, görcsösen. Belém kapaszkodott s sugva, rettegve mondta:

— Nézd, a feleségem! Rámnéz, szólni akar hozzám! Ne mozdulj! Maradj! Kérlek, ne mozdulj.

A SZÜRETELŐK HAZATÉRÉSE A MUNKÁBÓL.

SZÜRETI-MULATSÁG A RÉGI GRASSALKOVICH-SZŐLŐBEN, CSŐRÖGÖN. — Balogh Rudolf felvétele.

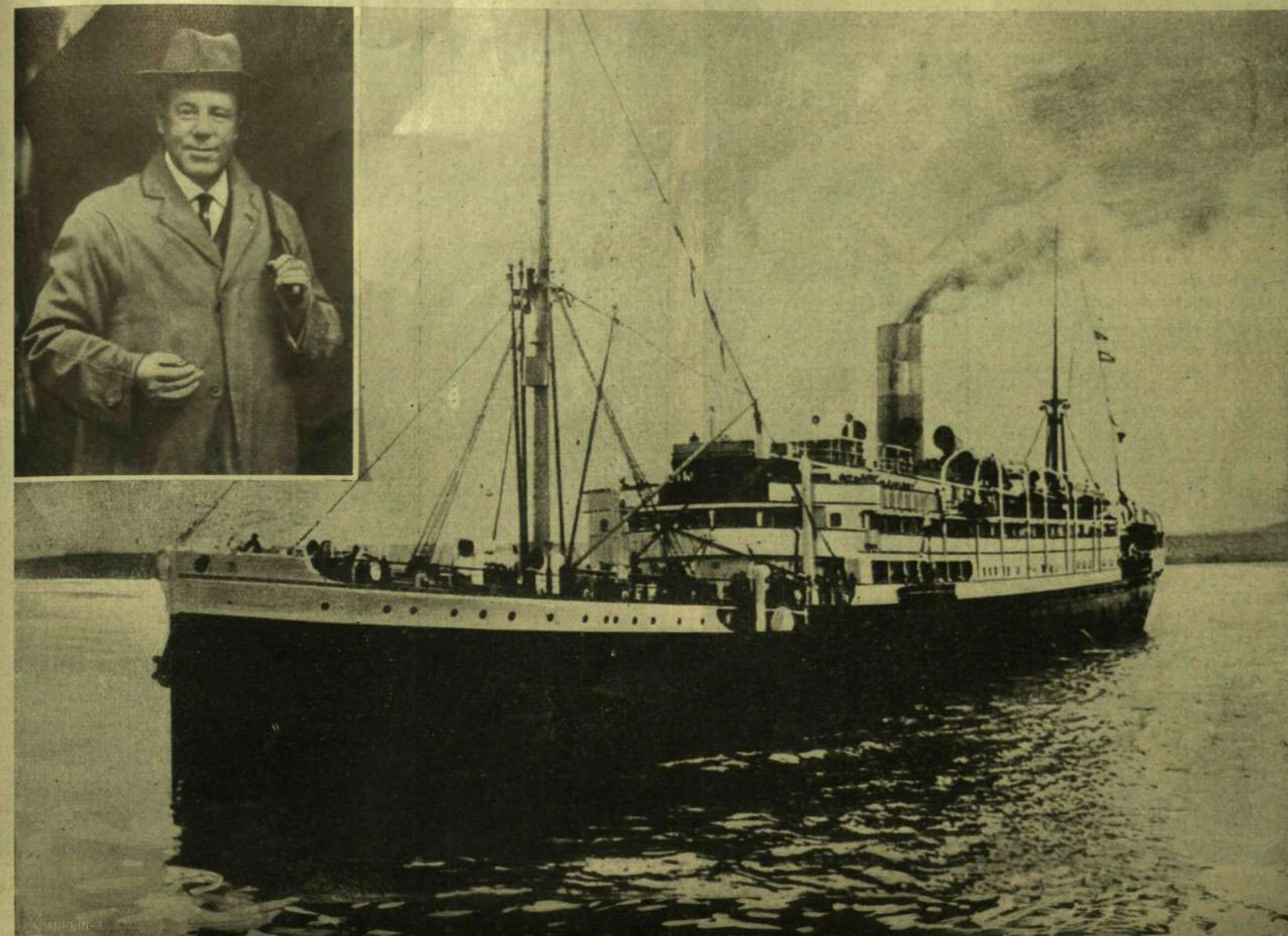

A SZEDŐLÁNYOK VISZIK A SZŐLŐKOSZORÚT GAZDÁJUKNAK.

A MUST SZÁLLÍTÁSA.

SZÜRETI-MULATSÁG A RÉGI GRASSALKOVICH-SZŐLŐBEN, CSŐRÖGÖN. — Balogh Rudolf félvatell.

AZ ELÉGGETT 'VOLTURNO' HAJÓ, A MINT VÉGZETES ÚTJÁRA ELINDULT. — Baloldalt Barry, a 'Carmania' hajó kapitánya, a ki elsőül érkezett az égő 'Volturno' segítségére.

A 'VOLTURNO' MENEKÜLTJEINEK EGY CSOPORTJA.

A PESTI ORTHODOX ISRAELITA HITKÖZSÉG MOST ÉPÜLT ZSINAGOGÁJÁNAK KAZINCZY-UTCAI HOMLOKZATA ÉS BELSÉJE.

Tervezték Löffler Sándor és Löffler Béla.

A MI URUNK.

Regény.

(Folytatás.)

Irta GRAZIA DELEDDA.

Marielene, miután elkészítette az ángolnát, most a hal mártásának elkészítéséhez látott, a melynek világos és folyósan rezgős anyagát egy széles porcellán-tálba öntötte. Aztán megtörölte a kezét kötényében és leült a férfi mellé. Fáradság látszott; megöregedtek és a szemei végtelen, mélységes szomorúságot fejeztek ki. — Tehát vége a dolognak — mondta keserűen. — Ne tetsz magad, mintha semmit se tudnál. Ki ne ösmerné már az egész dolgot? — De hogy történt? — kérdezte a férfi és arra gondolt, hogy végre közelebb jutott megint a tervehez.

— Elkergettem. És néhány pillanat múlva már itt lesz ő is, Perro és akkor meg biztosan rám kerül a sor, hogy elmenjek innen. — Elena — mondta bátor hangon Aldo Bruno — mondj el nekem mindent és bízzál bennem. Ha rá kerül a sor, én itt vagyok, hogy megvédelmezzek és segítségre legyek.

— Senki sem segíthet már rajtam! És még kevésbé védhet meg... De a mi a védelmet illeti... arra elég vagyok magam is! Mondd, láttad Sebastianát?

— Nem, igazán nem. Azt mondták nekem, hogy rajtakapták Antonio Moroval és azért kergették el innen...

— Ki mondta ezt neked? Dejana? — Nem, az azt mondta, hogy ő semmit se tud az egész dologról.

— Úgy? Hát csak figyelj ide! Sebastianát áment Antonio Morohoz, de csak azután, hogy innen elkergettem. Azzal, a mi ott történt, nem törődöm. Ahoz semmi közöm. Nem voltam ott, tehát nem is tudhatom, hogy igaza van-e a maestrának, vagy nincs. Az azonban bizonyos, hogy Sebastianát már néhány hónap óta keres egy férfit, bárki legyen is az, a ki elesábitaná. Talán talál is majd, vagy talán máris talál. És talán te is tudsz erről egyet-mást.

A férfinak eszébe jutott Sebastianának ő iránta való viselkedése, de azután megjegyezte: — Ha igazán keresett volna, hát talált is

volna már biztosan! És aztán miért tette volna ezt?

— Hát te igazán nem tudnál semmit? Hát ő sohasem ajánlotta neked, hogy vedd el feleségül Sebastianát?

— Ki az az ő?

— De a választ be sem várta és egyik kezével a saját homlokára ütött.

— Elena! Bizonyos maga abban, a mit mondtott?

— Oh, Uram Isten! — felelte a nő gúnyosan. — Mi van ezen csodálkozni való? Minden lehetséges ezen a világon. De egyébként is, ez egészen természetes volt és én voltam csak a buta, a ki nem láttam ezt előre!

— De a bizonyítékok?

— A bizonyítékaim is meglesznek néhány óra múlva, hogy Perro hazajött. Majd meglátod, hogy mi fog velem történni! Mindazok után... mindazok után... az én munkában és önfeláldozásban eltöltött életem után! Oh, nem ezt érdemeltem volna meg én, esküszöm neked, mintha az utolsó óráimat élném. Én nem adtam el magam neki! Én úgy éltem vele, mint a legönzetlenebb és legönmegtartóztatóbb hitves! És most itt sírok, nem számításból, hanem mert úgy rémlik előttem, mintha ő már meg is halt volna...

— Lehajította a fejét, kötényével eltakarta az arcát és úgy sirt: és a férfi szánalmat érzett iránta, megfogta a kezét és elhúzta az arcáról.

— Elena, ne felejtse el, hogy én még mindig választ várok magától.

— A nő tovább sirt. De ez a néhány szó mégis elég volt arra, hogy megvigasztalja. Fölállott, a férfi szemébe nézett és úgy vélte, nem csalódott abban az érzésben, a mely a férfit vezette.

— De nem fogod azután megbánni? Te nem tudsz majd szeretni engem. Én csúnya vagyok és megöregedtem. És nekem nincs pénzem, ha még annyian is azt hiszik, hogy van. Neked most jó állásod van, én pedig szegény vagyok és elhagyott, mindenkitől elhagyatott... Aldo Bruno hevesen vágott közbe: — Mindenki elhagyhatja, én nem!

— Hát jó... hát jó... ha Perro elkerget innen...

— Nem, nem! Én azt hiszem, hogy magának nem szabad megvárnia, a mig elkergetik. Ha nem üres szöbeszéd az, a mit maga elmondott, hát Perro nem fogja ezt megbocsátani. Én ösmerem azt az embert!

A nő a kezét törölte és úgy járt föl és alá a szobában, mintha szeretne és ugyanakkor félne is találkozni a gazdával.

— Üres szöbeszéd? Oh nem, épenséggel nem az! Az igazság, a színtiszta igazság az, a mit elmondtam neked. Gyere csak, gyere Bruno, akarok neked mutatni valamit.

Sebastianát szobájába vezette, fölnyitott egy ládát és onnan szöveteket, hímzett kendőket, csokoládés csomagocskákat, czérna-harisnyákat, illatszereket, csipkéket, egy borítékot Sebastianát több fényképpel és végül egy selyemtokot vett elő, a melyben zecchinókból való nyaklánc hevert.

— Hát itt van... ez az... — mondta és kivette a tokból, széjjel terítette Bruno előtt — ez az a nyaklánc... látnod... aranypénzekből van... És én nagyon is jól ösmerem! Az én nyakam köré akasztotta... egyszer, de én nem voltam olyan lány, a ki megfizettni hagyja magát. És nem voltam kutya, a melyre nyakláncot kötnek! Én visszaadtam! Én nem adtam el magam neki!

Nehezen, feldokolva beszélt. Ott térdelt a nyitott láda előtt, széttépte a nyakláncot és vad, elszánt tekintettel meredt rá, mint egy rabslanó, a ki széttépte rabláncát.

— Ez az igazság! Senkisémet kételkedhet benne és még ennek a szerencsétlen teremtesnek az anyja sem kételkedik többé. Itt volt nálam, tegnap este: én nem akartam beereszteni, de könyörgött és sirt. Beeresztettem és elmondtam neki mindent, megmutattam neki mindent. És ő el van szánva rá, hogy mindenáron megakadályozza a lányát abban, hogy az legyen belőle, a miv én lettem... Inkább menjen férjhez Predu Maria Dejanához...

— Oh, az ördögbe is! — kiáltotta Aldo Bruno. — Hát ilyeneket is tud az a Dejana?

— És milyen jól tudta tettetni magát!

— Én nem tudom... én nem tudom... — mondta Marielene egyre vigasztalanabban. — Sebastianát anyja azt mondja, hogy rajtakapta

őket, a mint ölelkeztek. Nem is csodálkozom ezen, mert Sebastianát olyan kaczer teremtes, hogy kikezdené még a legbutább emberrel is... Predu Maria Dejana, én szerintem, a mikor innen elment, nagyon dühös volt; mert én kiadtam az útját. Lehet, hogy őket ketten azt hiték, így megbosszulják magukat rajtam...

— Kiadta az útját?... Lám, még most se tudok mindent.

A nélkül, hogy fölkelte volna térdeplő helyzetéből, Marielene most elmesélte Predu Maria Dejanával való jelenetét és Aldo Bruno elgondolkozva, de nyugodtan hallgatta végig.

— Állj föl — mondta azután, a mikor a nő befejezte az elbeszélést. És most tegezte először. — Nagyon csúnya história ez. De figyelj rám: én most visszamegyek az erdőbe, te pedig szép nyugodtan megvárod a gazda hazatérését és elmondod neki, hogy mint állnak a dolgok és mihelyt ő rádparancsol, hogy eredj innen, hát el is hagyd tüstént ezt a házat. Elmehetsz az én háziasszonyomhoz, és ez annyi, mintha az anyámhoz mentél volna...

Marielene fölállott és egy pillanatig tétován, határozatlanul állott előtte, fejét lecsüggesztve.

— Most hát megyek... Elena... Mi a mondanivalód számomra?

— Nos jó, hát legyen! — felelte a nő és fölment a fejét.

Aldo Bruno pedig elindult és Marielene elkísérte a kapuig.

— Remélem, hogy Perro holnap feljön az erdőbe. Akkor beszélek vele. De mindenesetre, ha bármiben szükségem van rá, csak küldj el hozzám és izend meg.

A nő felsóhajtott. A férfi átölelte a derekát és megcsókolta. Hideg, szomorú volt ez a csók, mint a mikor egy halottat csókol meg az ember.

Ez volt az ő eljegyzésük.

Mielőtt visszament volna a hegyekbe, Aldo Bruno beszólt a háziasszonyához és megkérdezte, hogy nem volna-e hajlandó egy szíveséget tenni neki. Olyan szíveséget, a melyért egész életén át hálás lenne iránta.

Aldo asszony gyanakodva nézett reá apró szemével.

— Föltéve, ha nem kíváncsi vagyok, hogy a kontinensre menjek.

— Hallgasson ide. Ma, vagy holnap, vagy talán később, egy nő jön majd ide és az én nevemben arra fogja kérni, hogy adjon neki szállást. Megteszi ezt? Csak rövid időre kell.

— Egy nő? De nem lesz az afféle rossz teremtes?

— Nem, nem, nem rossz teremtes. Az én menyasszonyom.

— Te elgyűrűztél volna magad, édes fiám-lelkem? És azt csak így mondod el nekem? És a mátkád jönne ide? Hát nincs otthona szegénykének? Nincsenek szülei?

— Nincs otthona és nincsenek szülei. A Perro úr szolgálólánya, Maria Elena Azzena.

Aldo asszony egyet lépett hátra és keresztet vetett. — Az az ijedsége olyan nevetséges

Horváth Adorján szoborműve. Gróf Csáky Béla emléke, melyet mint volt elnökének, a Bábaszabályozó-társulat állított fel Győrben.

volt, hogy szomorú mosolyt esalt Aldo Bruno ajkaira.

— Te csak tréfát üzöl belőlem, hitemre mondom! Egy ilyen derék, okos legény is...

Bocsánatkérésképpen Predu Maria Dejana szavait mondta így:

— Mi már úgy születünk, vállunkon a végzetünkkel.

De a mikor az öreg asszony még mindig nem látszott meggyőződtnak, tövére hegyire elmondott neki egy kitalált históriát, ő, a ki mindig azzal kérkedett, hogy sohasem hazudik. Eszerint a história szerint ő meg Marielene már esztendőök óta szeretik egymást titokban és most végre elhatározták, hogy megházasodnak. Megtörténhet már most, hogy a gazda elengedi Marielénét az esküvő napja előtt is és ő most újra arra kéri a háziasszonyát, hogy ez esetben fogadja szeretettel a mátkáját.

Aldo asszony fölemelte a földről az orsót és azt mondta, hogy sok idegen tett már így, a hogy most Aldo Bruno szándékozik tenni. Azok mind "rossz nőkhöz" jártak és ott ragadtak náluk, mint a madarak a lépesvesszőn és beléjük gabalyodtak, aztán feleségül is vették őket. Nem tudta megérteni, hogy férfiak mint alacsonyodhatnak le ennyire és ezt az "idegenek" valami különös betegségének tulajdonította. És ime: most Aldo Bruno is ott ragad a lépesvesszőn. Ez aztán igazán szomorú sors!

— Nem ereszthetem be a házamba azt a nőt — mondta komolyan. — Egy napon aztán te magad vetnéd a szememre, ha megtenném.

Az ilyen nököt se feleségül nem veszi az ember, se a házába nem ereszti be. Az ilyen nőszemélyekkel úgy beszél az ember, mint a kutyákkal: — Takarodj innen! — És el is kergeti

őket az ember, mert éppen olyan veszedelmesek és kárteknők, mint a veszett ebek.

Aldo Bruno elsápadt.

Aldo asszony szavai fenyegetéseknek rémlettek előtte, mint komor jóslatok. Már az első pillanattól kezdve, a mikor elhatározta magában, hogy feleségül veszi Marielénét, valami nyomasztó gondolat feküdt egész lelkére, de most már beletörődött, belészokott ebbe is.

— Most már nem változtathatunk rajta. Megígertem és be is tartom a szavamot: mert én becsületes ember vagyok, *galantuomo*!

— De hát ki kényszerít téged erre? Hitemre mondom, az ilyen nököt csak akkor veszi el az ember feleségül, ha bűnhődni akar valamiért. Talán a te lelkedet is terheli valami bűn?

— Most már elég volt — mondta a férfi és indolni készült. — Bocsássa meg, hogy olyan szívességet kértem magától, a mit nem tehet meg nekem. A viszontlátásra.

De még ki sem lépett a kapun, az öregasszony máris visszahívta és eleje sietett, kezében az orsóval. Megint nyugodt és jókedvű volt már újra. Arra gondolt, hogy az a kolduló barát, a ki el-eljárogat hozzá, mindig azt mondja: — Ne nézd, hogy mivel teszel jót, csak tégy jót mindig, ha módodban van.

— Fiacskám — mondta, anélkül, hogy föltekintett volna az orsótól. — Hát jó, ha akarsz, mondd meg neki, hogy idejöhet. Utóvégre, mindenki a saját cselekedetének az ura!

V.

Aldo Bruno még mielőtt leszállt volna az este, visszatért az erdőbe. Alig érte el a Morók erdőséjének szikláit, megpillantotta Predu Maria Dejanát, a ki őt látszott várni.

— Jó szerencsét, Dejana!

— Oh, te zsvány! Hát mi van azzal a históriával? Mondd el!

— Teneked kellene elmondanod! Én csak éppen annyit hallottam, hogy a maestra Sajó kényszeríteni fog téged arra, hogy feleségül vedd Sebastianát.

Predu Maria Dejana, leült egy kőre és kezével a térdét verdeste. — Buta vagyok, de ennyire mégsem! Most majd én mesélek el neked mindent.

— És elmondott mindent, körülményesen, szomorúan, mint azon az estén, Antonio Moro tűzhelye mellett. Most nem ivott volt semmit sem, de mégis mámorosnak érezte magát a szomorúságtól és a megalázottságtól és úgy érezte, szüksége van arra, hogy kiöntse a szívét.

— Kifáradtam már ebben az életben, a mi nem nekem való. A kétségbeesés rohamában mentem el Marielénéhez. Én nem vagyok számító ember, de szükségem van segítségre, értd meg. Szükségem van segítségre, mint annak, a ki elbukni készül és kinyújtja a kezét...

— És tényleg odanyújtotta a kezét. De Aldo Bruno, a ki ugyanazon a kővön ült, könyökét a térdére támasztva és arcát kezébe temetve, nem is látszott figyelni reá.

— És most?... — kérdezte magát. — Ha elmondom neki, hogy eljegyeztem Marielénét, ez képes arra, hogy rám rohanjon és megfojtson...

BÖHM KÁROLY, A TAVASY ELHUNYT KIVÁLÓ FILOZÓFUS EMLÉKTABLÁJÁNAK LELEPLEZÉSE BESZTERCEBÁNYÁN.

Hangosan pedig ezt mondta, rövid hallgatás után:

— Én, a te helyedben, feleségül venném Sebastianát.

— Te tréfálsz, Bruno!

— Nem tréfálok! És mondhatom neked, ha a te helyedben volnék, én is elvinném. És mennyien irigyelnének érte! Sebastian a szép is, jó is: én ösmerem gyerek kora óta. Hány esztendőnek tartod te? Legföljebb tizenhat esztendő. Még gyerek. Lehet, hogy kissé könyelmű a gondolkodása, kaczer is, de ez a korával jár. A lelke mélyén jó ő, és hajlítható és kitűnő asszonyt, pompás, hű és becsületes feleséget lehet belőle formálni. Minden attól függ, hogy talál-e jó férjet, a ki irányítani tudja, a ki jól bánik vele és a ki boldoggá teszi. Neki jó, polgári férjre van szüksége, nem pedig parasztra, mert ő sem valami közönséges asszonyszemély.

— És ha meg is volna mindez a sok jó tulajdonsága, a mikről te beszélsz, nekem még sem volna kedvemre való feleség. Nagyon is fiatal énhozzám és én nem érzem magam hivatva arra, hogy egy asszonyt irányítsak, neveljek, megfélekezsek! Inkább száz fiatal vad csikót! Szavamra mondom!...

— És... hát akkor Marieléné? Nem akartad-e azt feleségül venni?

— Ez egész más dolog!

— Igaz! — gondolta magában Aldo Bruno.

De azért csak tovább dicsérte Sebastianát és a hangja őszintén csengett, a mikor megismételte:

— Mennyien irigyelnének érte!

— Hát akkor vedd el te!

— Én máshol vagyok lekötve...

— Hát te is?

És bár Aldo Bruno nem felelt, Predu Maria Dejana nem kérdezősködött tovább erről, hanem folytatta siránkozásait, beszélt a bajairól, arról, hogy mint utálja ezt a munkát, beszélt a lealázottságáról, arról, hogy milyen keveset keres és arról a vágyáról, hogy szeretne odébb állni és máshol keresni a szerencsét. De a panaszkodása nem indította meg Brunot, a ki szomorú és töprengő volt és különös, merev tekintettel szögezte szemét a földre, mintha ott a sárgás zombékban és a szürkészöld fűben azokat a cse-csebecskéket, szövegeteket és illatszere-

ket látná, a melyeket a gazda adott Sebastianának. A nyakláncz aranypénzei csillogtak a tölgyfa árnyékában. Oh, Sebastian! Te is áldozatul esel hát sorsodnak? Te, a ki olyan szép vagy és a ki élvezhetnéd az életet?

Aldo Brunoban forni kezdett a düh, a mint erre gondolt. Az ő véleménye szerint egy férfi elfojthatja vágyait, hogy elérjen egy bizonyos célra, a mely ambícióit kielégítene; de egy nőnek élveznie kell az élet örömeit, épen azért, mert a férfinak kell róla gondoskodnia. Fájdalmasan gondolt arra, hogy Sebastian a elzárta ládájában az öreg ajándékait, a helyett, hogy a mulatságaira és a szerelemre gondolt volna. És alapjában véve nem is olyan nagy baj, hogy Predu Maria Dejana vonakodik feleségül venni Sebastianát. Igen, az igaz, ez az ember semmiképen sem volna megfelelő férj számára. Talán jobb is volna, ha elmenne innen; akkor Marielénere se fog gondolni többé...

Predur Maria Dejana a lenyugvó hold ragyogó korongját nézte, és a tölgyek alatt, itt-ott, ő is mintha tömördek kis aranypénzt látott volna. Egyszerre csak halkán, mintha csupán a földdel akarná közölni titkát, így szólt:

— Szeretnék elmenni innen... el... bármi áron! Ha bizonyos volnék abban, hogy mossiu Perro megadja nekem az ezer lirát, a mint azt Lorenzo mondja...

Nem fejezte be a mondatot, megint a térdére csapott és nagyot sóhajtott, mintha a gondolatnak fonálát követné.

— És Antonio Moro? — kérdezte súgva Aldo Bruno.

— Száradjon az ő lelkén az egész! Ki hívott ide engem? Ó!

Megint hallgattak. A hold ott ragyogott a sziklalépcső fölött, a mely most Jákob lajtorjának tetszett, a mint ég és föld között lebeg. Az erdő olykor-olykor mélyet sóhajtott, mintha valami rosszat álmodna és a leháncsolt fák, a melyek csupasz törzsükkel kiemelkedtek az ezüstös horizontból, két fülesbagoly társalgott egymással, az egyik rekedt és szomorú hangon, a másik lágyan és szinte édesen.

— Menjünk — mondta Aldo Bruno, fölállt és a kunyhók felé indult.

De a másik férfi csak akkor állt föl, a mikor már egyedül maradt és a helyett, hogy a telep felé ment volna, nekivágott a Moroék erdőcs-

kéje felé és ment, ment a virágzó fák alatt, be a sűrűbe, egész odáig, a hol már a holdfény át sem hatolt a lombokon.

Itt aztán hirtelen mintha lépések zaját hallotta volna. Megállt, majd a földre vetette magát és ott maradt, fekve, mozdulatlanul: figyelt. A csipkerózsabokrok keresztül látta a holdat, jó mélyen, a Jupiterhez közel és úgy rémlett előtte, mintha egy forrás csörgedezne a közelben. A lépése zaja elnémult. De ő azért még most sem mert megmozdulni és inkább a saját ügyesbajos dolgain gondolkodott.

Igen, el kell mennie innen. Az élete, itt, ezen a helyen és ezek között a körülmények között, csupa titokzatossággal és veszedelemmel volt övezve, mintha körülötte olyan sűrű sötét erdő terjedne, a melyen a Moroéké. El kell mennie... el innen... bármilyen áron, bármilyen úton...

A léptek zaja megint fölhangzott. Most már egészen közel hozzá. Súlyosan és döngőn, majd meg könnyedén, szinte zajtalanul, mintha az avar szőnyege tompítaná zaját.

Predur Maria Dejana most felült. Egy férfit pillantott meg, a ki a sziklák között fölkanargó ösvényen közeledett és feléje kiáltott:

— Antonio Moro!

— Gerasalé! Mit csinálsz te itt?

— Téged várlak... Már tegnap óta...

— Tegnap óta vársz már engem? És mit csináltál közben? Imádkoztál?

— Nincs semmi mondani való a számomra? — kérdezte Predur Maria Dejana, miatta a másik odaült melléje és gúnyosan fölnevetett.

— Volna mondani valóm számomra, Gerasalé! De nem alacsonyítom le magam annyira, hogy szóba álljak egy olyan emberrel, mint a milyen te vagy. Hát ember vagy te, mi?

— Eredj akkor a pokolba!

Végtelen csöndesség honolt körülöttük és béke, tele édes álommal. Csak olykor-olykor remegett meg a fák teteje, a mikor is a szellőben susogtak-búgtak, de aztán megint elnémultak. Olyan volt ez, mintha tiltakozni akarna az erdő a két ember pusztá jelenléte ellen is, a kik porlekedésükkel és ármánykodásukkal megszenteltelenítették az alvó természet fontos békejét.

(Folytatása következik.)

A HOL KÉT OCZEÁN ÉRT ÖSSZE: A PANAMA-CSATORNA AMA RÉSZÉ, A HOL MOST EGY GÁT FÖLROBRANTÁSÁVAL ÖSSZEKÖTÖTTÉK AZ ATLANTI- ÉS A CSENDES OCZEÁNT. A robbanás pillanata.

1. A tölteskor katonák tartják a léggömböt. — 2. A 3-as számú léghajó felbocsátása. — 3. Egyik léghajó a keleti pályaudvar fölött. — 4. Az üldözésre induló autók. — 5. A léggömbök a Tattersallban. (Az 1. és 5. számú kép Müller J., a 2. és 3. számú Hertka Stefi, a 4. számú Seebald fölvétele.)

LÉGHAJÓÜLDÖZÉS AUTOMOBILLAL, BUDAPESTEN OKTÓBER 19-IKÉN.

Sakk-kör. — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — A »Zorát Törashkör. — A »Kalcas Katholikus Kör. — Vöröcs Miklós (Zirc). — Ifj. Huby Bertalan (Bodaszőlők). — A »Duna-földrajzi Egyenlítő kör (Duna-földvár). — Barcs Mihály (Bihardudart). — Csolnoki István (Hajduhadháza). — A »Libéri Gazdasági Kaszinó (Leibice). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Isra). — »Csengeri Kaszinó (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temeckré). — Budai Sakköz Társaság (Budapest). — Pátkó Imre (Zalpa).

Új könyvek.
Giordano Bruno párbeszédei az okról, elvről és egyről és a végtelenről, a világegyetemről és a világokról. Olaszból fordította s bevezető tanulmányyal és magyarázó jegyzetekkel ellátta dr. Szemere Samu. (Filozófiai Írók Tára XXVII. kötet.) Budapest. Franklin-Társulat: ára 6-80 K.

Özv. baranyai KUN SÁNDORNA, Fülöp Terézia, 8 éves korában Bakonygyepesén. — Özv. WALTER DORFER VILMOSNÉ szül. Jurenák Lujza, 81 éves korában Budapestén. — Özv. LAUB MÓRNÉ, szül. Szabó Rozs, 70 éves korában Budapestén. — Özv. okolicsánai OKOLICSÁNTI ISTVÁNNÉ, szül. mezőmadarasi Madassy Ilona, 75 éves korában Kassán. — REICHENT BÉRNÉ szül. zalai Fenvessy Aranka, a Szemmel-

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Gei József és Stark Vilmos. — A »Budapesti Sakk-kör«. — A »Budapesti ILL. ker. Sakk-kör«. — Ludányi Antal. — Wyszchograd Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzsig Robert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A »Gyűjtő».

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11.
Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Kötörők, sajtolók

homok- és kavicsmosógépek, betonür-
tőmb- és falazótéglagyártó - gépek, tető-
cserepgyártó - gépek, **formák**: lépcsőfo-
kok, csövek, oszlopok stb. gyártására. —
Asbestpalagyrárak
gépies berendezései
L.C.M. ásványfestékek

Dr. Gaspary & Co. gépgyára Marknastädt, Leipzig mellett

Kérjük
gyárunkat
meglátogatni.

928. sz.
árjegyzék
ingylen

Lohr Mária (Kronfusz)

Gyár és Vékizet:
VIII., Baross-u. 85.
Telefon: József 2-37

A főváros első és legrégibb
csipkettisztító, vegytisztító
és kelmefestő gyári intézete.

Főnök: II. Fő-utca 27. IV., Eszék-út 6. V. Kezsméti-
utca 14. V., Halmstad-ú. VI. Teréz-kört
út 1. József-kört 2.

Serravallo
kína bora vassa

Kyrgienikus kiállítás 1906. Legmagasabban
kittint erősítő szer gyengélkedők, vérsze-
genyek és lábadozók számára. Etvágy-
gerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.
Kittintó íz. 7000-nél több orvosi vélemény.

J. Serravallo, cs. és kir. udv. szál. Trieste-Bari

Vásárolható a gyógyszerárakban feltüntetett five-
gekben kor. 2,50, literes üvegekben kor. 4,50.

Vásárolható a gyógyszerárakban, felülrekeszekben kor. 280, literes üvegekben kor. 430.

Shampooon a fekete fejjel

ugy tisztán, mint kamillával, kátránnyal, valamint tojással azon készítmény, mely úgy a fiatalok és felnőttek, mint szégyenek és gazdagok és mindazok sympathiáját megnyerte, akik a **rációnális haj- és fejbőrápolást** elengedetlennek tekintik.

Azért nem eléggé hansúlyozható, hogy a bevásárlásnál a **legnagyobb óvatossággal** járjunk el és csakis az itt látható védjeggyel ellátott eredeti készítményt fogadjuk el.

Valódi csakis Shampooon a fekete fejjel

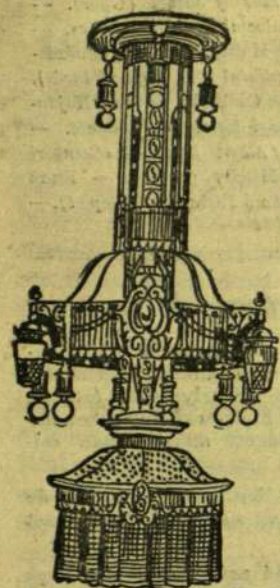
Eredeti csomag ára 30 fillér (8 cs = 1 dob = 2.- kor).

Kapható az összes gyógyszerárakban, drogeriakban, illatszertárakban, fodrászoknál stb. Ha valahol nem volna kapható forduljunk

**FAISZTL FERENC, főraktárhoz,
Budapest VI, Muzsár-u. 12**

aki a legközelebbi beszerzésiállomást tudja, vagy 2,40 kor előzetes beklüldése ellenében 8 csomagot bérmentve küldet.

Védjegy.

Modern gáz- és villamos- CSILLÁROK, GÁZ-FŐZŐK, FŰTŐK, GÁZ ** VASALÓK.

Gáz- és villamos izzótestek.
Gazolin- és acetylen cikkek.

Tekintse meg mintatermeinket
Általános Gázizzófény r.-t.
Budapest, VII., Vörösmarty-utca 5. sz.
Telefon: József 16-14., 16-15., 39-42.

Legjobb beszerzési forrás!

Kész ágyak jó cseh ágytollból!!

Sűrűsűn vör. mánakha (lelet) töltve, egy dunya 180x140 cm. 2 párnával, mindegyik 80x40 cm. u. párná, tartós tollak K 16-
Felpuhító K 20-
Pehely K 24-
Dunya egyedi K 10-
12-
14-
16-
18-
20-
22-
24-
26-
28-
30-
32-
34-
36-
38-
40-
42-
44-
46-
48-
50-
52-
54-
56-
58-
60-
62-
64-
66-
68-
70-
72-
74-
76-
78-
80-
82-
84-
86-
88-
90-
92-
94-
96-
98-
100-
102-
104-
106-
108-
110-
112-
114-
116-
118-
120-
122-
124-
126-
128-
130-
132-
134-
136-
138-
140-
142-
144-
146-
148-
150-
152-
154-
156-
158-
160-
162-
164-
166-
168-
170-
172-
174-
176-
178-
180-
182-
184-
186-
188-
190-
192-
194-
196-
198-
200-
202-
204-
206-
208-
210-
212-
214-
216-
218-
220-
222-
224-
226-
228-
230-
232-
234-
236-
238-
240-
242-
244-
246-
248-
250-
252-
254-
256-
258-
260-
262-
264-
266-
268-
270-
272-
274-
276-
278-
280-
282-
284-
286-
288-
290-
292-
294-
296-
298-
300-
302-
304-
306-
308-
310-
312-
314-
316-
318-
320-
322-
324-
326-
328-
330-
332-
334-
336-
338-
340-
342-
344-
346-
348-
350-
352-
354-
356-
358-
360-
362-
364-
366-
368-
370-
372-
374-
376-
378-
380-
382-
384-
386-
388-
390-
392-
394-
396-
398-
400-
402-
404-
406-
408-
410-
412-
414-
416-
418-
420-
422-
424-
426-
428-
430-
432-
434-
436-
438-
440-
442-
444-
446-
448-
450-
452-
454-
456-
458-
460-
462-
464-
466-
468-
470-
472-
474-
476-
478-
480-
482-
484-
486-
488-
490-
492-
494-
496-
498-
500-
502-
504-
506-
508-
510-
512-
514-
516-
518-
520-
522-
524-
526-
528-
530-
532-
534-
536-
538-
540-
542-
544-
546-
548-
550-
552-
554-
556-
558-
560-
562-
564-
566-
568-
570-
572-
574-
576-
578-
580-
582-
584-
586-
588-
590-
592-
594-
596-
598-
600-
602-
604-
606-
608-
610-
612-
614-
616-
618-
620-
622-
624-
626-
628-
630-
632-
634-
636-
638-
640-
642-
644-
646-
648-
650-
652-
654-
656-
658-
660-
662-
664-
666-
668-
670-
672-
674-
676-
678-
680-
682-
684-
686-
688-
690-
692-
694-
696-
698-
700-
702-
704-
706-
708-
710-
712-
714-
716-
718-
720-
722-
724-
726-
728-
730-
732-
734-
736-
738-
740-
742-
744-
746-
748-
750-
752-
754-
756-
758-
760-
762-
764-
766-
768-
770-
772-
774-
776-
778-
780-
782-
784-
786-
788-
790-
792-
794-
796-
798-
800-
802-
804-
806-
808-
810-
812-
814-
816-
818-
820-
822-
824-
826-
828-
830-
832-
834-
836-
838-
840-
842-
844-
846-
848-
850-
852-
854-
856-
858-
860-
862-
864-
866-
868-
870-
872-
874-
876-
878-
880-
882-
884-
886-
888-
890-
892-
894-
896-
898-
900-
902-
904-
906-
908-
910-
912-
914-
916-
918-
920-
922-
924-
926-
928-
930-
932-
934-
936-
938-
940-
942-
944-
946-
948-
950-
952-
954-
956-
958-
960-
962-
964-
966-
968-
970-
972-
974-
976-
978-
980-
982-
984-
986-
988-
990-
992-
994-
996-
998-
1000-
1002-
1004-
1006-
1008-
1010-
1012-
1014-
1016-
1018-
1020-
1022-
1024-
1026-
1028-
1030-
1032-
1034-
1036-
1038-
1040-
1042-
1044-
1046-
1048-
1050-
1052-
1054-
1056-
1058-
1060-
1062-
1064-
1066-
1068-
1070-
1072-
1074-
1076-
1078-
1080-
1082-
1084-
1086-
1088-
1090-
1092-
1094-
1096-
1098-
1100-
1102-
1104-
1106-
1108-
1110-
1112-
1114-
1116-
1118-
1120-
1122-
1124-
1126-
1128-
1130-
1132-
1134-
1136-
1138-
1140-
1142-
1144-
1146-
1148-
1150-
1152-
1154-
1156-
1158-
1160-
1162-
1164-
1166-
1168-
1170-
1172-
1174-
1176-
1178-
1180-
1182-
1184-
1186-
1188-
1190-
1192-
1194-
1196-
1198-
1200-
1202-
1204-
1206-
1208-
1210-
1212-
1214-
1216-
1218-
1220-
1222-
1224-
1226-
1228-
1230-
1232-
1234-
1236-
1238-
1240-
1242-
1244-
1246-
1248-
1250-
1252-
1254-
1256-
1258-
1260-
1262-
1264-
1266-
1268-
1270-
1272-
1274-
1276-
1278-
1280-
1282-
1284-
1286-
1288-
1290-
1292-
1294-
1296-
1298-
1300-
1302-
1304-
1306-
1308-
1310-
1312-
1314-
1316-
1318-
1320-
1322-
1324-
1326-
1328-
1330-
1332-
1334-
1336-
1338-
1340-
1342-
1344-
1346-
1348-
1350-
1352-
1354-
1356-
1358-
1360-
1362-
1364-
1366-
1368-
1370-
1372-
1374-
1376-
1378-
1380-
1382-
1384-
1386-
1388-
1390-
1392-
1394-
1396-
1398-
1400-
1402-
1404-
1406-
1408-
1410-
1412-
1414-
1416-
1418-
1420-
1422-
1424-
1426-
1428-
1430-
1432-
1434-
1436-
1438-
1440-
1442-
1444-
1446-
1448-
1450-
1452-
1454-
1456-
1458-
1460-
1462-
1464-
1466-
1468-
1470-
1472-
1474-
1476-
1478-
1480-
1482-
1484-
1486-
1488-
1490-
1492-
1494-
1496-
1498-
1500-
1502-
1504-
1506-
1508-
1510-
1512-
1514-
1516-
1518-
1520-
1522-
1524-
1526-
1528-
1530-
1532-
1534-
1536-
1538-
1540-
1542-
1544-
1546-
1548-
1550-
1552-
1554-
1556-
1558-
1560-
1562-
1564-
1566-
1568-
1570-
1572-
1574-
1576-
1578-
1580-
1582-
1584-
1586-
1588-
1590-
1592-
1594-
1596-
1598-
1600-
1602-
1604-
1606-
1608-
1610-
1612-
1614-
1616-
1618-
1620-
1622-
1624-
1626-
1628-
1630-
1632-
1634-
1636-
1638-
1640-
1642-
1644-
1646-
1648-
1650-
1652-
1654-
1656-
1658-
1660-
1662-
1664-
1666-
1668-
1670-
1672-
1674-
1676-
1678-
1680-
1682-
1684-
1686-
1688-
1690-
1692-
1694-
1696-
1698-
1700-
1702-
1704-
1706-
1708-
1710-
1712-
1714-
1716-
1718-
1720-
1722-
1724-
1726-
1728-
1730-
1732-
1734-
1736-
1738-
1740-
1742-
1744-
1746-
1748-
1750-
1752-
1754-
1756-
1758-
1760-
1762-
1764-
1766-
1768-
1770-
1772-
1774-
1776-
1778-
1780-
1782-
1784-
1786-
1788-
1790-
1792-
1794-
1796-
1798-
1800-
1802-
1804-
1806-
1808-
1810-
1812-
1814-
1816-
1818-
1820-
1822-
1824-
1826-
1828-
1830-
1832-
1834-
1836-
1838-
1840-
1842-
1844-
1846-
1848-
1850-
1852-
1854-
1856-
1858-
1860-
1862-
1864-
1866-
1868-
1870-
1872-
1874-
1876-
1878-
1880-
1882-
1884-
1886-
1888-
1890-
1892-
1894-
1896-
1898-
1900-
1902-
1904-
1906-
1908-
1910-
1912-
1914-
1916-
1918-
1920-
1922-
1924-
1926-
1928-
1930-
1932-
1934-
1936-
1938-
1940-
1942-
1944-
1946-
1948-
1950-
1952-
1954-
1956-
1958-
1960-
1962-
1964-
1966-
1968-
1970-
1972-
1974-
1976-
1978-
1980-
1982-
1984-
1986-
1988-
1990-
1992-
1994-
1996-
1998-
2000-
2002-
2004-
2006-
2008-
2010-
2012-
2014-
2016-
2018-
2020-
2022-
2024-
2026-
2028-
2030-
2032-
2034-
2036-
2038-
2040-
2042-
2044-
2046-
2048-
2050-
2052-
2054-
2056-
2058-
2060-
2062-
2064-
2066-
2068-
2070-
2072-
2074-
2076-
2078-
2080-
2082-
2084-
2086-
2088-
2090-
2092-
2094-
2096-
2098-
2100-
2102-
2104-
2106-
2108-
2110-
2112-
2114-
2116-
2118-
2120-
2122-
2124-
2126-
2128-
2130-
2132-
2134-
2136-
2138-
2140-
2142-
2144-
2146-
2148-
2150-
2152-
2154-
2156-
2158-
2160-
2162-
2164-
2166-
2168-
2170-
2172-
2174-
2176-
2178-
2180-
2182-
2184-
2186-
2188-
2190-
2192-
2194-
2196-
2198-
2200-
2202-
2204-
2206-
2208-
2210-
2212-
2214-
2216-
2218-
2220-
2222-
2224-
2226-
2228-
2230-
2232-
2234-
2236-
2238-
2240-
2242-
2244-
2246-
2248-
2250-
2252-
2254-
2256-
2258-
2260-
2262-
2264-
2266-
2268-
2270-
2272-
2274-
2276-
2278-
2280-
2282-
2284-
2286-
2288-
2290-
2292-
2294-
2296-
2298-
2300-
2302-
2304-
2306-
2308-
2310-
2312-
2314-
2316-
2318-
2320-
2322-
2324-
2326-
2328-
2330-
2332-
2334-
2336-
2338-
2340-
2342-
2344-
2346-
2348-
2350-
2352-
2354-
2356-
2358-
2360-
2362-
2364-
2366-
2368-
2370-
2372-
2374-
2376-
2378-
2380-
2382-
2384-
2386-
2388-
2390-
2392-
2394-
2396-
2398-
2400-
2402-
2404-
2406-
2408-
2410-
2412-
2414-
2416-
2418-
2420-
2422-
2424-
2426-
2428-
2430-
2432-
2434-
2436-
2438-
2440-
2442-
2444-
2446-
2448-
2450-
2452-
2454-
2456-
2458-
2460-
2462-
2464-
2466-
2468-
2470-
2472-
2474-
2476-
2478-
2480-
2482-
2484-
2486-
2488-
2490-
2492-
2494-
2496-
2498-
2500-
2502-
2504-
2506-
2508-
2510-
2512-
2514-
2516-
2518-
2520-
2522-
2524-
2526-
2528-
2530-
2532-
2534-
2536-
2538-
2540-
2542-
2544-
2546-
2548-
2550-
2552-
2554-
2556-
2558-
2560-
2562-
2564-
2566-
2568-
2570-
2572-
2574-
2576-
2578-
2580-
2582-
2584-
2586-
2588-
2590-
2592-
2594-
2596-
2598-
2600-
2602-
2604-
2606-
2608-
2610-
2612-
2614-
2616-
2618-
2620-
2622-
2624-
2626-
2628-
2630-
2632-
2634-
2636-
2638-
2640-
2642-
2644-
2646-
2648-
2650-
2652-
2654-
2656-
2658-
2660-
2662-
2664-
2666-
2668-
2670-
2672-
2674-
2676-
2678-
2680-
2682-
2684-
2686-
2688-
2690-
2692-
2694-
2696-
2698-
2700-
2702-
2704-
2706-
2708-
2710-
2712-
2714-
2716-
2718-
2720-
2722-
2724-
2726-
2728-
2730-
2732-
2734-
2736-
2738-
2740-
2742-
2744-
2746-
2748-
2750-
2752-
2754-
2756-
2758-
2760-
2762-
2764-
2766-
2768-
2770-
2772-
2774-
2776-
2778-
2780-
2782-
2784-
2786-
2788-
2790-
2792-
2794-
2796-
2798-
2800-
2802-
2804-
2806-
2808-
2810-
2812-
2814-
2816-
2818-
2820-
2822-
2824-
2826-
2828-
2830-
2832-
2834-
2836-
2838-
2840-
2842-
2844-
2846-
2848-
2850-
2852-
2854-
2856-
2858-
2860-
2862-
2864-
2866-
2868-
2870-
2872-
2874-
2876-
2878-
2880-
2882-
2884-
2886-
2888-
2890-
2892-
2894-
2896-
2898-
2900-
2902-
2904-
2906-
2908-
2910-
2912-
2914-
2916-
2918-
2920-
2922-
2924-
2926-
2928-
2930-
2932-
2934-
2936-
2938-
2940-
2942-
2944-
2946-
2948-
2950-
2952-
2954-
2956-
2958-
2960-
2962-
2964-
2966-
2968-
2970-
2972-
2974-
2976-
2978-
2980-
2982-
2984-
2986-
2988-
2990-
2992-
2994-
2996-
2998-
3000-
3002-
3004-
3006-
3008-
3010-
3012-
3014-
3016-
3018-
3020-
3022-
3024-
3026-
3028-
3030-
3032-
3034-
3036-
3038-
3040-
3042-
3044-
3046-
3048-
3050-
3052-
3054-
3056-
3058-
3060-
3062

**Nem az ár
a minőség teszi
olcsóvá az árut!**

Jótállás mellett **kitűnő szövőárak**
háztartási eszközök és menyasszonyi kellengedélyek.

6 drb fehérített, erős ágylepedők beszegeve.
150x225 cm. nagyságban — K 14-50

6 drb finom ágylepedők beszegeve, 150x225
cm. nagyságban — K 18-50

24 méter Stefánia vászon 80 cm.
széles, kitűnő minőségben K 13-80

24 méter havasi gyopár sifon 80 cm.
széles, kitűnő minőségben K 15-50

Törülközők, zsebkendők, edénykendők, asztalken-
dők és szalvéták, valamint sima, köperozott, fehér és
színes vásznakat utánvétellel küld a legolcsóbb árak
mellett a jótállású szövőárak czégg:

Emil Winternitz, Nachod
(Csehország). Hibátlan maradvéka

6-12 méteresek, fehér vásznak, sepietrek, oxfordok, kana-
vászosok, flanellek stb. álló 40 méteres csomagok 16 kor.,
jobb minőségben 18 kor., egész finom minőségben
20 kor. A maradvékból nem küldök mintát és
kérem megrendeléseknél a kívánt minőség megjelölését

100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 3-5
fillérbe kerül, nincs kandóza, bárhová vihető
és semmi körülmények között fel nem robban.

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS

megtekinthető, minden vételkötetlethez nélkül

Wiktorin és Társa Bpest,

VIII. kerület, Baross-utca 1. szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

lehet beszerezni
kifogástalan minőségű
Gyümölcsfaanyagokat
Gyümölcs és Sétányfákat
Sima gyökereket és oltott
SZŐLŐVESSZÖKET.
Árjegyzékét ingyen küldenek

FISCHER és Tszai
faiskolák és szőlőoltványtelepek
Tulajdonosok: úr. AMEROSI M. és Fischer L. örökösei.

SZIVES FIGYELMEZTETÉS

**NE FOGADJON EL
MÁST!
CSAK ÓRIÁS
FEDÁK
CIPŐKRÉMET
30 FILLÉRÉRT**

PARK-SZANATORIUM
Budapest, VI. ker. Aréna-ut 84/b.
VÁROSLIGET.

SZÜLÉSZETI OSZTÁLY

SZÜLŐ NŐK
RÉSZÉRE.

Olcsó cseh Ágyfollak! 5 kiló új, 1/2 főtől, por-
mentes K 9-90, 5 kiló jobb
K 12-—, 5 kiló fehér, puhely-
puha, főtől K 18-—, 24-—, 5 kiló hófehér, puhely-
puha főtől K 30-—, 36-—, 42-—.

KÉSZ ÁGYAK pilos ág-
nyasból, jól meg-
töltve,
1 ágyha, vagy 1 doréka) 180 cm. hosszú, 116 cm. széles K 10-—, 12-—,
15-— és 18-—, 2 méter hosszú, 140 cm. széles K 12-—, 15-—, 18-— és
21-—, 1 főtől 80 cm. hosszú, 54 cm. széles K 3-—, 3-50 és 4-—,
90 cm. hosszú, 70 cm. széles K 4-50 és 5-50. Készítés minden tetőz-
szerű méréstben is. 3 réteg szalmatörzsek 1 ágyra K 27-—, jobbak
K 33-—. Szállítás utánvétellel küldjük bérmentre 9 K-át feljebb. Beszerzés
és visszaküldés a postaköltség megtérítés ellenében megengedve.
Sachsel Benedek, Lipos 60. Pilsen mellett. (Csehország.)

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer
étvágytalanság, ren-
detlen emésztés és
gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv
a gyomortelheléstől.
Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható:
minden gyógyszárban
valamint

Rozsnyay Mátyás
Arad, Szabadság-tér 8.

44. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, NOVEMBER 2.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

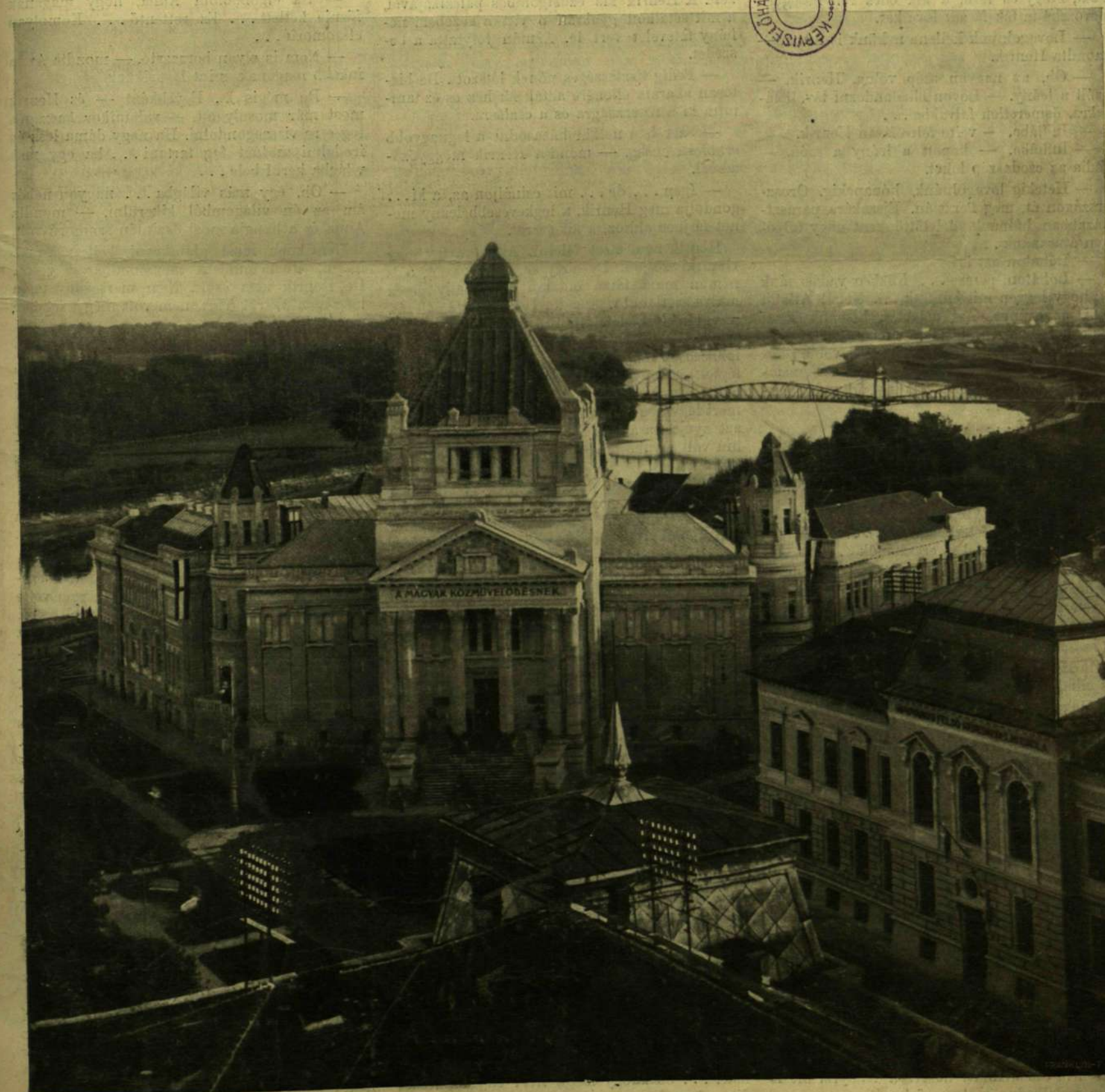
Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postai lag meg-
határozott viteldij is esatolandó.

AZ ARADI KULTURPALOTA, MELYET MOST, OKTÓBER 26-IKÁN AVATTAK FÖL. — Jely Gyula felvétele.

K NUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Os. és kir. fensége
József főh. udv. szál.
Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Kőponti víz-, lég- és gőzfűtések, légvesz és vízvezeték, csatornázások,
szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek,
költésgvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

**RENDELÉS NÉL
SZIVESKEDJÉK
LAPUNKRA
HIVATKOZNI**